

Kadernota 2020-2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Bestuurlijke hoofdlijnen	3
2. Trends en ontwikkelingen.....	5
3. Financieel beeld 2020 - 2023	8
4. Keuzes	13
5. Duurzame en groeiende stad	16
6. Inclusieve en veilige stad	19
7. Lerende, werkende en dynamische stad	23
8. Bestuur en dienstverlening	24
9. Financiën, belastingen en bedrijfsvoering	26
Bijlagen.....	27
Financieel overzicht	27
Indicatoren.....	32

1. Bestuurlijke hoofdlijnen

Samen aan de slag voor duurzame groei. Voortvarend en met ambitie werken aan de toekomst van Amersfoort, waarbij verduurzaming in combinatie met de groei van de stad de grootste uitdaging vormt - terwijl wij tegelijk een inclusieve stad blijven. Dat spraken we ruim een jaar geleden uit in het coalitieakkoord. In het afgelopen jaar hebben wij eerste stappen gezet naar de duurzame, groeiende en inclusieve stad die wij willen zijn. Zo gaan wij met de Warmtevisie concreet invulling geven aan de energietransitie en werken we toe naar een CO2-neutrale stad. Met het Deltaplan Wonen zorgen we ervoor dat we een aantrekkelijke, fijn leefbare en inclusieve stad blijven, waarin voor iedereen plek is. Een stad waarin mensen een thuis vinden, ongeacht hun afkomst, levensovertuiging, geaardheid, beperking of andere achtergrond. Waarin voorzieningen - sport, kunst & cultuur, groen - toegankelijk en bereikbaar zijn voor alle Amersfoorters, en ook voor bezoekers die onze stad weten te vinden. Want dat het de moeite waard is om een bezoek aan Amersfoort te brengen, dat lieten we met de organisatie van Koningsdag 2019 zien. Onze stad floreert, en wij vierden en versterkten het wij-gevoel waar wij als Amersfoort trots op mogen zijn!

Toekomst bestendig samenwerken

Samen met de stad, bewoners, bedrijven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en uw gemeenteraad willen wij de komende jaren samen aan de slag voor Amersfoort. Om als stad toekomstbestendig te zijn en te kunnen inspelen op de veranderingen die op ons af komen in de maatschappij, economie, technologie en klimaat. Met deze Kadernota laten wij zien waar we de komende jaren op willen inzetten. Vanuit de visie die wij op de stad hebben en de ontwikkelingen die we signaleren, doen we in deze Kadernota voorstellen over de inzet van de financiële ruimte voor de Amersfoortse opgaven.

Beperkte ruimte

Deze kadernota laat zien dat de structurele financiële ruimte beperkt is. Door autonome ontwikkelingen is er vanaf 2022 een structureel tekort dat verder oploopt. Wij zien inkomsten vanuit het Rijk teruglopen en de uitgaven (autonome ontwikkelingen, zorg, opgave duurzaamheid etc.) toenemen. Zonder keuzes te maken is er geen ruimte voor opgaven die nog geen concrete vertaling hebben gekregen in onze begroting. Wij staan voor een toekomstbestendig Amersfoort. Om dat mogelijk te maken zullen wij na de kadernota met u moeten kijken naar mogelijkheden voor ombuigingen en inkomstenverhogingen om antwoord te geven aan de financiële uitdagingen na 2023.

Extra impuls aan de realisatie van prioriteiten, incidenteel én structureel

In de begroting 2019-2022 hebben wij een fors pakket aan structurele en incidentele middelen opgenomen om bij te dragen aan de toekomst van onze stad. Met deze kadernota zetten wij deze lijn door en geven een impuls aan ontwikkelingen die extra aandacht nodig hebben. Het functioneren van de woningmarkt, de betaalbaarheid van de zorg en de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid vragen om extra aandacht en zijn niet enkel incidenteel maar ook structureel van aard. Met deze kadernota kondigen wij daarom ook een traject aan om daar extra (financiële) ruimte voor te creëren.

Woningmarkt en groei van de stad vragen om extra aandacht en maatregelen

De ontwikkelingen op de woningmarkt vragen om aanvullende acties en maatregelen.

- ✓ Om te zorgen voor zowel voldoende als verschillende typen woningen, die aansluiten bij de behoeften van woningzoekenden is er een Deltaplan Wonen opgesteld. Voor de uitvoering daarvan zijn extra financiële middelen nodig. Hiervoor doen wij in deze kadernota een voorstel.
- ✓ Omdat het grootste deel van de nieuw te bouwen woningen via binnenstedelijke transformatie gerealiseerd wordt, stellen wij extra geld beschikbaar voor gebiedsontwikkelingen zoals Langs Eem en Spoor. De verplaatsing van de ROVA en de aanpassing van de Nieuwe Poort vragen om extra middelen.
- ✓ Daarnaast maken wij extra geld vrij voor de uitvoering van het programma stadshart.

Opvangen van zorgvraag met behoud van kwaliteit zorg en ondersteuning

Amersfoort is een inclusieve samenleving. Zorg en ondersteuning is er voor mensen die dat nodig hebben. Waarbij wij rekening houden met de mogelijkheden uit de eigen omgeving. Het is nodig om de groei van de zorg in onze begroting goed op te vangen. De kwaliteit van de toegang en ondersteuning willen wij handhaven. Wel is het nodig om extra maatregelen te nemen om de kwaliteit te kunnen blijven bieden. Wij zetten vooral in op preventie en het vroegtijdig signaleren van problemen, ook om zoveel mogelijk de inzet van (specialistische) zorg en ondersteuning te voorkomen.

- ✓ Op basis van het onderzoek naar betaalbaarheid van de zorg (KPMG- rapport) is een pakket aan maatregelen opgesteld (zogenaamde business cases) die nodig zijn om de groei van de zorg op te vangen. Wij stellen voor om incidenteel extra geld beschikbaar te stellen voor een adequate meerjarige aanpak. In het kader van een leefbaar en veilig Amersfoort zetten wij de aanpak rondom radicalisering voort en komen er meer toezichthouders.
- ✓ Ook voor de aanpak van woonoverlast worden extra middelen vrij gemaakt.

Blijven werken aan een vitale stad

Het gaat goed met de stad. Wij willen een vitale woon- en werkstad blijven. Goed en gevarieerd onderwijs dat aansluit bij de vraag vanuit werkgevers met extra aandacht voor kwetsbare groepen is daarbij een belangrijk speerpunt.

- ✓ Met het opzetten van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) versterken we de lokale en regionale economie gericht op groen, gezond en slim. Hiervoor stellen wij incidenteel geld beschikbaar.
- ✓ Wij stellen voor 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar om de wettelijke uitbreiding van de voor- en vroegschoolse educatie van 10 naar 16 uur mogelijk te maken.

Extra inzet voor een duurzaam Amersfoort

Voor de verduurzaming van de samenleving hebben wij in de begroting 2019-2022 middelen beschikbaar gesteld.

- ✓ Om antwoord te geven op de uitdagingen waar wij nu voor staan is in de volle breedte inzet nodig. Wij stellen daarom voor om extra middelen beschikbaar te stellen voor klimaatadaptatie, energietransitie, luchtkwaliteit en stimuleren van de circulaire economie.
- ✓ Om de opgave volledig en tijdig te realiseren is meer inzet nodig, ook van andere partijen (andere overheden, bedrijfsleven etc.).

Als gemeente willen wij het goede voorbeeld gegeven en het zo mogelijk maken om de volgende stappen naar een duurzamer Amersfoort te zetten.

Op zoek naar extra structurele ruimte: ombuigingen noodzakelijk

Veel van de extra uitgaven die wij voorstellen, hebben in deze kadernota nog een incidenteel karakter. De maatschappelijke opgave - het toekomstbestendig maken van Amersfoort - waar wij voor staan, vraagt daarentegen om een langjarige aanpak. Daarbij hoort een structurele dekking. Aanvullende keuzes zijn nodig: met de gemeenteraad moeten wij binnenkort op zoek naar extra structurele financiële ruimte. Als de raad de genoemde opgaven onderschrijft, kan dit niet zonder ombuigingen en/ of inkomstenverhogingen. Wij stellen daarom voor om na deze kadernota, en na de komende meicirculaire van het rijk, verder met elkaar in gesprek te gaan over hoe wij extra structurele financiële ruimte in de begroting 2020-2023 kunnen creëren.

Wat ons betreft doen wij dat langs drie lijnen:

- Nagaan van noodzaak en wenselijkheid van bestaande structurele uitgaven in onze begroting. Bepalen van de hoogte van de ombuigingen van de uitgaven en welke uitgaven hiervoor specifiek in aanmerking komen.
- Toetsen van de financiële uitgangspunten en bepalen of wij inkomsten kunnen vergroten.
- Met elkaar in gesprek over het bijstellen en aanpassen van prioriteiten.

2. Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een aantal autonome trends geschetst die van belang is voor de verdere ontwikkeling van Amersfoort en van invloed is op onze opgaven en daarmee de keuzes die we maken.

Bevolkingsontwikkeling en betekenis voor groei van de stad

Als eerste de bevolkingsontwikkeling. Volgens bevolkingsprognoses zal Amersfoort tot 2040 nog 18% groeien tot een aantal van 182.700 inwoners (Staat van Utrecht).

We leven steeds langer. Er komen steeds meer ouderen bij - in elk geval tot 2050 - die zelfstandig willen blijven wonen. Omdat oudere huishoudens minder vaak verhuizen dan jongere huishoudens stukt ook de doorstroming. Dit zorgt voor een groeiende vraag naar woningen.

In zijn bevolkingsprognose voorspelt het CBS dat de komende vijftig jaar het aandeel van personen met een migratieachtergrond onder de Nederlandse bevolking toeneemt, evenals de diversiteit binnen deze groep zelf (WRR *De nieuwe verscheidenheid*). Ook Amersfoort wordt steeds cultureel diverser. Daar zijn wij trots op. Het vraagt van ons en van uitvoerende partijen in de stad om voldoende toegerust te zijn op het omgaan met deze toenemende verscheidenheid.

Steden groeien doordat er meer kinderen in de stad worden geboren, door buitenlandse migratie en door binnenlandse trek naar de stad. Van de verwachte 160.000 nieuwe inwoners in 2040 (in de provincie Utrecht) zullen bijna 8 op de 10 mensen in de steden Utrecht en Amersfoort wonen. De groei van steden zorgt voor een oplopende vraag naar geschikte en betaalbare woningen.

Ook blijft het aantal eenpersoonshuishoudens toenemen. Het gaat hier volgens het CBS om een bestendiging van de groei die al sinds 1970 speelt. Het effect van de constante groei van het aantal kleine huishoudens op de kwalitatieve woningvraag is beperkt. Veel kleine huishoudens wonen in een grote woning en blijven daar ook wonen. Volgens Companen (die de woningbehoeften en voorkeuren in Amersfoort onderzocht) wonen jongeren en alleenstaanden vaker wel compacter dan ouderen en stellen, maar zijn de verschillen niet erg groot.

De groei van de stad en de bevolkingsontwikkelingen vragen om maatregelen om de bouwproductie te stimuleren, woningen betaalbaar te houden en doorstroming te bevorderen.

Technologie

De digitalisering van de wereld gaat razendsnel. Door het 'Internet of Things' en de daaropvolgende 'Internet of Everything' ontstaan veel nieuwe kansen, nieuwe verdienmodellen, nieuwe aanbieders, nieuwe technologieën. Denk aan zelfrijdende auto's, emotionele robots en zelflerende verlichting. Ook de arbeidsmarkt verandert door robotisering, automatisering en kunstmatige intelligentie. De mogelijkheden om stedelijke dynamiek vast te leggen groeit door, ook kunnen we meer "voorspellen". Dit betekent o.a. wat voor de manier waarop we onze stad inrichten.

Waar innovatie vooral technisch gedreven wordt, wil Amersfoort juist maatschappelijke vraagstukken als uitgangspunt nemen. Nieuwe technologie brengt nieuwe maatschappelijke, politieke en ethische vragen met zich mee. Daarvan is privacy een van de meest bekende voorbeelden. We werken in Amersfoort daarom aan het opstellen van dataprincipes.

Economie

Veranderende consumptiepatronen zullen steeds meer invloed krijgen op de ontwikkeling van steden. Trends als online shopping, deeleconomie van bezit naar gebruik zullen zich verder ontwikkelen. Binnensteden zullen meer gebruiksruimtes worden dan plekken waar alleen gewinkeld wordt. Steden met een historische binnenstad waar veel te beleven valt hebben een grotere aantrekkingskracht en zijn weerbaarder.

Ook de winkelleegstand laat een daling zien. Medio 2017 stond nog 13% van het totale aantal winkelpanden leeg, medio 2018 heeft slechts 7% van de panden in het centrumgebied geen gebruiker meer (Dynamis, 2018).

Banenontwikkeling

Dat de arbeidsmarkt aantrekt is geen geheim. Ook in Amersfoort is het aantal banen de afgelopen periode hard gegroeid. Ten opzichte van 2017 is het aantal banen in 2018 met 3,6% (2890 banen) toegenomen. In andere grote steden was dit 2,3% (Amersfoortincijfers).

Op dit moment is er een tekort aan arbeidskrachten in de zorg, het onderwijs, de bouw en de ICT-sector. Dit vraagt om meer aandacht voor permanente educatie (een leven lang leren), meer mogelijkheden voor om- en bijscholing, het bevorderen van cross-overs tussen gerelateerde sectoren, een betere kenniscirculatie en een hogere arbeidsparticipatie zodat de mismatches op de arbeidsmarkt worden verkleind en de kansen op een positieve economische ontwikkeling van stad en regio Amersfoort worden vergroot. Door geld uit te blijven trekken voor een prettige leef- en woonomgeving kunnen (hoogopgeleide) arbeidskrachten behouden en aangetrokken worden.

De kantorenleegstand daalt, er is echter nog wel een kwalitatieve mismatch. Tussen 2008 en 2015 is de kantorenleegstand in Amersfoort toegenomen door onder andere de economische crisis, de trend van het dalend aantal vierkante meters per werknemer en de veranderende vraag naar kantoren. Een aantal kantoren is getransformeerd naar wonen wat enerzijds heeft voorzien in de behoefte aan woningen en anderzijds heeft bijgedragen aan het terugdringen van de leegstand in kantoren waarvan het marktperspectief slecht was. Sinds 2016 is er echter een trendbreuk in de kantorenmarkt en is de leegstand teruggelopen. Deze lijn heeft zich nog sterker voortgezet in 2017 en 2018. De economische groei en toenemende werkgelegenheid leiden tot een toenemende vraag naar kantoorruimte.

De circulaire economie biedt antwoorden op de uitputting van grondstoffen en biedt economisch en financieel potentieel. Afval en reststoffen kunnen op allerlei manieren worden hergebruikt in onze leefomgeving. 'Urban mining' (de bestaande stad als grondstoffenbank) kan als basisprincipe worden benut in de ontwikkeling van steden en de mobiliteit daarbinnen en -tussen. En wat we nu ontwerpen en realiseren moet straks decomponeerbaar zijn tot herbruikbare onderdelen.

Sociaal

De verzorgingsstaat zoals wij die lange tijd in Nederland gekend hebben is verleden tijd en krijgt een andere invulling waarbij mensen zelf meer verantwoordelijkheid en initiatief nemen. De WRR en SCP pleiten er wel voor om daarbij aandacht te hebben voor groepen mensen die minder redzaam zijn. In algemene zin wordt het denk- en doenvermogen van mensen door overheden nog weleens overschat. Door in de uitvoering minder uit te gaan van regels en systeemeisen en rekening te houden met persoonlijke omstandigheden kunnen wij daarop inspelen.

Uit de monitor sociaal domein blijkt dat een groep inwoners (40 procent) in staat is hun eigen problemen op te lossen na hulp van de wijkteams. De wijkteams dragen zo deels bij aan meer zelfredzaamheid, maar laat ook zien dat er een grote groep is waarvoor aandacht nodig blijft. Inwoners die Wmo- ondersteuning ontvangen ervaren overwegend dat ze zelfredzamer zijn en dat ze beter de dingen kunnen doen die ze willen. Ook zijn er meer vrijwilligers en mantelzorgers. De houding ten opzichte van de informele hulp is wel aan het veranderen aldus het SCP. Mensen geven steeds vaker hun grenzen aan. Inwoners ervaren minder emotionele en praktische steun.

Opvattingen over de inrichting van de samenleving, de economische inrichting, (over)consumptie en de houdbaarheid hiervan verschillen. Een generatie *millenials*, die volledig is opgegroeid in het informatietijdperk, betreedt de arbeidsmarkt met uitgesproken andere waarden dan generaties daarvoor.

Verschillen tussen groepen worden volgens het SCP groter in Nederland. Tussen laag- en hoogopgeleid. Tussen werkenden en niet-werkenden. Tussen hoge- en lage inkomens. En het verschil in vaardigheden om mee te kunnen doen in deze complexe samenleving. Binnen Amersfoort zijn die verschillen ook zichtbaar. Er zijn daarbij ook steeds meer zorgen over grotere sociaaleconomische verschillen.

De verwachting is dat robotisering en automatisering deze verschillen in de toekomst groter gaan maken. De ontwikkeling van deze trends zijn sterk afhankelijk van landelijk beleid. Lokaal kunnen wij daar op inspelen waar het gaat om toegang tot cultuur, sport, scholing, zorg en werk zo inclusief en toegankelijk mogelijk te houden voor alle groepen. Ook wordt steeds meer aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid en financiering van de energietransitie voor alle groepen in de samenleving.

Bestuur

Bewoners die geconfronteerd worden met (raads)besluiten waarmee zij het oneens zijn, blijken soms zeer vasthoudend in hun bezwaren daartegen. Dit speelt veelal in het fysieke domein waar politiek-bestuurlijke vraagstukken in lange procedures worden gejuridiseerd. Ook ziet het college dat in toenemend mate, met een beroep op de WOB, gevraagd wordt om een veelheid aan ongerichte informatie. Belanghebbenden hebben het volledige recht gebruik te maken van alle middelen die hen wettelijk ter beschikking staan. Wel ziet het college dat dit een toenemend beslag legt op de beschikbare capaciteit en middelen om uitvoering te geven aan de genomen besluiten of vastgesteld beleid.

Duurzaamheid

Om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te halen moeten er in Nederland tot 2050 jaarlijks tweehonderdduizend woningen CO₂-arm gemaakt worden. Dat komt neer op bijna achthonderd woningen per werkdag, dertig jaar lang. Iedereen krijgt hiermee te maken. Ook in Amersfoort is de opgave groot

De inzet en betrokkenheid vanuit de samenleving bij deze opgave is niet op voorhand gegarandeerd. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) constateert dat twee randvoorwaarden essentieel zijn om de individuele burgers en de samenleving als geheel in beweging te krijgen: duidelijkheid en verbinding. Er is behoefte aan meer duidelijkheid over verdeling van verantwoordelijkheden, over de omvang en verdeling van kosten en over de fasering van de transitie. Daarnaast zal de transitie alleen slagen als er op effectieve wijze verbinding gelegd wordt met de samenleving. Er ontstaat pas zicht op een haalbare energietransitie als andere thema's die spelen in de wijk en bij de betrokken huishoudens gekoppeld kunnen worden aan de uitvoering. Dit betekent dat de gemeente een actieve, regisserende rol zal moeten nemen bij deze transitie.

Het klimaat verandert. Extreem weer komt vaker voor. Een veranderend klimaat heeft invloed op onze veiligheid. Hoe houden wij in ons laaggelegen deltaland de voeten droog als de zeespiegel stijgt en het waterpeil in de rivieren door extreme regenval almaar hoger wordt? Een veranderend klimaat heeft ook invloed op onze gezondheid. Warmere zomers - met hittestress in de stad - hebben impact op de vitaliteit van kwetsbare groepen.

Om een bereikbare, leefbare en veilige leefomgeving te behouden is kennis, vooruitkijken en zorgen voor een klimaatbestendig design noodzakelijk (o.a. vergroening, waterberging, stedelijke inrichting). We moeten ons tijdig op de toekomst voorbereiden. In ruimtelijk beleid bestaat de noodzaak om in te spelen op een veranderend klimaat, ook in Amersfoort.

3. Financieel beeld 2020 - 2023

In dit hoofdstuk presenteren wij het financieel beeld. Dat bestaat uit de financiële uitgangspunten, en de (incidenteel en structureel) beschikbare ruimte. Ook laten wij zien wat het effect is van autonome ontwikkelingen op het financieel perspectief van de gemeente.

Financiële uitgangspunten

Deze kadernota baseren wij op de volgende financiële uitgangspunten die effect hebben op het financieel beeld.

- De jaarrekening 2018 heeft een positief saldo van € 10,2 miljoen dat ingezet kan worden voor de incidentele dekking van onze gezamenlijke opgaven.
- De herijking van reserves levert een incidentele vrijval van € 8,7 miljoen op. Ook komt er een structureel bedrag van € 0,77 miljoen vrij.
- Vanuit de voorzieningen is op dit moment geen vrijval te verwachten.
- De meerjarenbegroting 2019-2022 is het vertrekpunt bij het opstellen van de nieuwe begroting.
- Wij gaan uit van een trendmatige verhoging van de belastingen van 2%.
- Het prijspeil baseren wij op het prijspeil van het eerstvolgende begrotingsjaar.
- Wij hanteren een weerstandsratio van 2.0.

Jaarrekening 2018

De jaarrekening 2018 sluit dit jaar na resultaatbestemming af met een positief saldo. Dit saldo bedraagt in 2018 € 10,2 miljoen. De gemeenteraad neemt afzonderlijk een besluit over de bestemming van het rekeningresultaat van de jaarrekening 2018. Wij stellen voor om, nadat de raad daartoe besloten heeft, het saldo na bestemming in te zetten om beleidsprioriteiten incidenteel te dekken die volgen uit deze kadernota. De meeste mee- en tegenvallers in de jaarrekening hebben een incidenteel karakter. Waar sprake is van structurele ontwikkelingen in de jaarrekening 2018 die onontkoombaar zijn (zoals bij het sociaal domein), hebben wij die ter afweging opgenomen in deze Kadernota.

Herijking reserves

Dit voorjaar heeft ons College alle reserves en voorzieningen tegen het licht gehouden en beoordeeld op doel, nut en noodzaak, om te zien of daar nog ruimte zit. Een aantal reserves is volgens ons niet meer (geheel) noodzakelijk of ze kunnen opgeheven worden omdat er geen verplichtingen meer op rusten. De vrijval van deze reserves leidt tot een extra beschikbare incidentele ruimte van € 8,7 miljoen. Ook stellen wij voor om de structurele dotatie (van totaal € 0,77 miljoen) aan twee reserves te beëindigen. Zodoende komt dit bedrag structureel beschikbaar. Bij de begroting 2020-2023 bieden wij u een actualisatie aan van de Nota reserves en voorzieningen.

Naast reserves kennen we in de begroting en jaarrekening ook een aantal voorzieningen zoals onderhoudsvoorzieningen, wachtgeldverplichtingen of voorzieningen van 'door derden beklemde middelen'. Deze voorzieningen zijn verplicht en de hoogte wordt jaarlijks getoetst door de accountant. Die controle van de jaarrekening 2018 is op moment van schrijven van deze Kadernota nog niet afgerond. Los van de uitkomsten van die controle kan nu al wel vastgesteld worden dat er op dit moment geen vrije ruimte beschikbaar is vanuit deze voorzieningen. Mogelijk kunnen op termijn een aantal andere voorzieningen deels wel vrijvallen. Het is op dit moment nog te onzeker om daar besluiten over te nemen.

Meerjarenbegroting 2019-2022

De meerjarenbegroting 2019-2022 is het vertrekpunt voor het opstellen van de nieuwe begroting. De laatste jaarschijf in de begroting van vorig jaar (2022) liet een tekort zien van € 1,5 miljoen dat in de begroting 2019-2022 incidenteel is opgelost. Omdat het een structureel tekort is, manifesteert dat tekort zich ook weer in de jaarschijf 2023. Incidenteel was sprake van een overschot in de jaarschijf 2022 van € 2,9 miljoen.

Wanneer we de laatste jaarschijf van de begroting 2019-2022 doortrekken naar de nieuwe begrotingsperiode 2023, hebben we hetzelfde incidentele overschot van € 2,9 miljoen weer.

Beide bedragen (zowel structureel als incidenteel) werken in 2022 en 2023 door in de nieuw op te stellen Kadernota / Begroting 2020-2023.

Doorwerking Jaarrekening 2018

De doorwerking van de laatst opgestelde jaarrekening is ook van belang voor de nieuwe begroting. De jaarrekening 2018 kent echter geen structurele of incidentele doorwerking naar latere jaren, behoudens het Sociaal Domein. Daar geldt echter op basis van het KPMG-rapport een taakstelling voor, waardoor er, na instemming door de gemeenteraad, geen financiële doorwerking is van de jaarrekening 2018 naar latere jaren.

Indexering belastingen

Op grond van het coalitieakkoord verhogen wij de belastingen (met uitzondering van de precariobelasting op de kabels en leidingen van nutsbedrijven) trendmatig. Dit leidt, op basis van een trendmatige indexering van 2%, tot een extra structurele baat van ongeveer € 0,9 miljoen met ingang van 2020. De precariobelasting op de kabels en leidingen van nutsbedrijven wordt de komende jaren stapsgewijs afgebouwd, omdat deze na 2022 niet meer geheven mag worden. Conform eerdere besluitvorming zal de OZB in die jaren navenant worden verhoogd.

Loon en prijspeil

Het prijspeil van onze meerjarenbegroting baseren wij op het prijspeil van het eerstvolgende begrotingsjaar. Dat betekent dat alle baten en lasten gebaseerd zijn op het prijspeil van 2020. De uitkering uit het gemeentefonds moeten we daarom terugrekenen naar het prijspeil van 2020. Bij het berekenen van de meicirculaire 2018 hebben we rekening gehouden met een structureel bedrag van € 6,4 miljoen om de algemene uitkering uit het gemeentefonds terug te rekenen naar het prijspeil van 2019. We verwachten nu een loonkostenstijging inclusief sociale premies van ongeveer 4%. De prijsontwikkeling ligt rond de 1,5% tot 2%. Dat betekent dat de loon/prijsstijging ons in 2020 ongeveer € 7 mln. structureel kost. Wij hebben in de Kadernota bovenop de € 6,4 miljoen dus nog € 0,6 miljoen extra nodig om de loon- en prijsstijgingen volledig op te kunnen vangen. Dit is verwerkt in deze Kadernota.

Weerstandsratio

Wij voeren een financieel solide beleid, waarbij de structurele lasten gedekt zijn met structurele baten en de weerstandsratio voldoende hoog is. Uw raad heeft een minimale norm van de weerstandsratio van 1 bepaald. Ons college houdt echter in het kader van een financieel solide en anticyclisch beleid vast aan een norm van 2. Dat betekent dat wij nu niet direct financiële middelen aan de saldireserve onttrekken om onze opgaven uit te dekken, maar dat we nog vet op de botten houden in afwachting van financieel (nog) mindere tijden die ongetwijfeld weer gaan komen. Op die manier hoeven we dan in de toekomst minder hard om te buigen op het moment dat het Rijk echt gaat bezuinigen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds fors daalt.

Overzicht beschikbare ruimte

Alles bij elkaar leidt dat tot een structurele ruimte van afgerond € 8 miljoen in de eerste drie jaren en € 6,5 miljoen in 2023. Zie ook onderstaande tabel.

(in € mln.)	2020	2021	2022	2023
Begroting 2019	0	0	0	-1,5
Verhoging belastingen	0,9	0,9	0,9	0,9
Doorwerking jaarrekening 2018	0	0	0	0
Loon/prijsontwikkeling gemeentefonds	6,4	6,4	6,4	6,4
Vrijval reserves	0,77	0,77	0,77	0,77
Totaal	8,07	8,07	8,07	6,57

Incidenteel ziet de beschikbare ruimte er als volgt uit:

(in € mln.)	2020	2021	2022	2023
Begroting 2019	0	0	0	2,9
Doorwerking jaarrekening 2018	0	0	0	0
Jaarrekeningsaldo 2018	10,2			
Vrijval reserves	8,7	0	0	0
Totaal	18,9	0	0	2,9

Autonome ontwikkelingen die het structurele financiële beeld beïnvloeden

Tegenover de beschikbare structurele middelen staan diverse ontwikkelingen die geld kosten. Zoals diverse autonome ontwikkelingen, nieuwe investeringen en de groei van de stad. Wij komen dan tot het volgende beeld:

- Voor het dekken van de autonome ontwikkelingen is een structureel bedrag oplopend naar € 11 miljoen in 2023 nodig;
- De (kapitaal)lasten die samenhangen met de vervangingsinvesteringen vragen structureel om € 1,7 miljoen extra;
- We verwachten dat de areaalbudgetten naar verwachting gecompenseerd kunnen worden vanuit het gemeentefonds.

Autonome ontwikkelingen

Dit zijn ontwikkelingen die op ons af komen en waar we niet onderuit kunnen. Het zijn ontwikkelingen die we niet uit kunnen stellen en die ons overkomen. Voorbeelden hiervan zijn de loon- en prijsontwikkeling, de stijging van de energieprijzen, veranderde wet- of regelgeving waardoor we extra taken erbij krijgen, etc. Deze autonome ontwikkelingen leiden tot een extra structurele last van rond de € 7,9 miljoen in 2020 en 2021 en loopt op naar € 11 miljoen in de jaren 2022 en verder. In de bijlage bij deze Kadernota vindt u een totaaloverzicht van deze posten.

Vervangingsinvesteringen

De afgelopen jaren hebben ons college en de gemeenteraad aangegeven in elk geval en bij voorrang de structurele lasten die samenhangen met de (toekomstige) vervangingsinvesteringen te willen dekken. Vroeger werden de investeringen in nieuwbouwwijken vaak incidenteel gedekt binnen de grondexploitatie. Nu de wegen, bruggen, gebouwen etc. die 25 tot 40 jaar geleden gebouwd zijn aan vervanging toe zijn, ontbreekt structurele dekking hiervoor in onze begroting. Het gaat dan om de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte, maatschappelijk vastgoed, ICT en onderwijs. Er staat nog één opgave open in het huidig plangebied Vathorst, te weten de bouw van het permanente scholencluster Laak 2 als vervanging van de tijdelijke opvanglocatie De VeenCampus. Deze bouw is tijdens de economische crisis uitgesteld, maar met het oog op onze zorgtaak voor onderwijshuisvesting dient deze opgave nu ingevuld te worden. Het betreft areaaluitbreiding en valt als zodanig niet onder de middelen voor doordecentralisatie. De lasten kunnen volledig gedekt worden.

De extra kapitaallasten voor de jaren 2020-2022 waren al geraamd in de meerjarenbegroting 2019-2022. De jaarschijf 2023 komt er nu bij. De extra last als gevolg van deze vervangingsinvesteringen bedraagt € 1,7 miljoen structureel in 2023. Aangezien de vervangingsinvesteringen de komende jaren nog doorgaan, lopen ook de kapitaallasten als gevolg van deze investeringen in de jaren na 2023 verder op. Uit berekeningen blijkt dat deze lasten grofweg met structureel € 1,5 miljoen per jaar oplopen. In één collegeperiode nemen de te dekken lasten als gevolg van de vervangingsinvesteringen dus met structureel € 6 miljoen toe.

Areaalbudgetten

Met ingang van de begroting 2019-2022 laten we de programmagelden meegroeien met de groei van het aantal inwoners en het aantal woningen. Dit om te voorkomen dat we als stad wel groeien, maar dat de bijbehorende budgetten om de groeiende stad te onderhouden en het groeiende beroep van onze inwoners op de gemeentelijke voorzieningen financieel tekort schieten. Dit hebben wij in deze kadernota nog niet opgenomen. De verwachting is dat de kosten van de groei van de stad goedge maakt worden door de areaaluitkering uit het gemeentefonds. We krijgen immers ook meer geld op het moment dat we harder groeien dan de rest van Nederland gemiddeld genomen doet.

Resumerend ziet het **structurele financiële plaatje** er op basis van bovenstaande als volgt uit:

(in € mln.)	2020	2021	2022	2023
Beschikbare ruimte structureel	8,07	8,07	8,07	6,57
Af: Loon/prijzontwikkeling	7,0	7,0	7,0	7,0
Autonome ontwikkelingen	0,9	0,9	2,0	2,0
Vervangingsinvesteringen	0,0	0,1	-0,3	1,7
Totaal	0,2	0,1	-0,6	-4,1

Bovenstaande saldi betrekken wij bij de voorbereidingen voor de nieuwe meerjarenbegroting 2020-2023.

Autonome ontwikkelingen die het incidentele beeld beïnvloeden

Tegenover de beschikbare incidentele middelen, staan ook autonome ontwikkelingen die geld kosten. Zoals bijvoorbeeld de Voor- en Vroegschoolse Educatie voor een bedrag van € 0,8 miljoen in zowel 2020 als in 2021. Daarnaast kost de wettelijke plicht om het gemeentelijk vastgoed te verduurzamen naar schatting € 0,5 miljoen incidenteel in 2020.

Resumerend ziet het **incidentele financiële plaatje** er als volgt uit:

(in € mln.)	2020	2021	2022	2023
Beschikbare ruimte incidenteel	18,9	0	0	2,9
Af: Autonome ontwikkelingen	1,3	0,8	0	0
Prioriteiten	16,7			
Dekking 2021 incidenteel	0,4			
Bij: Dekking 2021 incidenteel		0,4		
Totaal	0,5	-0,4	0	2,9

Ook voor de incidentele saldi geldt dat deze betrokken zullen worden bij de voorbereidingen van de nieuwe meerjarenbegroting.

Kanttekeningen en risico's

Bovengenoemde baten en lasten zijn gebaseerd op de huidige, begin mei 2019, beschikbare financiële gegevens en middelen. Ten aanzien van de beschikbare ruimte is er nog een aantal kanttekeningen te maken:

- De meicirculaire van het gemeentefonds is nog niet bekend;
- Er komt een herverdeling van het gemeentefonds met ingang van 2021;
- De omvang van de loon- en prijsontwikkeling is nog een onzekere factor;
- Het BTW- compensatiefonds brengt nog risico's met zich mee.

Gevolgen Meicirculaire nog niet bekend

Begin juni verschijnt de meicirculaire van het gemeentefonds, waarin de ramingen staan van de middelen die de gemeenten de komende vier jaren waarschijnlijk ontvangen van het Rijk. Gezien de laatste berichtgeving omtrent onderuitputting (lagere uitgaven dan begroot bij het Rijk) is het niet ondenkbaar dat de middelen die we via het gemeentefonds ontvangen op grond van de 'samen de trap op, samen de trap af' systematiek, de komende jaren wel eens wat minder groot zou kunnen zijn dan vorig jaar in de begroting verwacht.

Uit de jaarrekening van het Rijk over 2018 blijkt in elk geval al een onderbesteding van de rijksuitgaven. Die bedraagt op grond van de jaarrekening van het Rijk ongeveer € 2 miljard. Voor het gemeentefonds betekent dit dat het gemeentefondsaccres over 2018 € 140 miljoen lager uitkomt. Deze lagere rijksuitgaven over 2018 werken door naar het gemeentefonds in het jaar 2019. Voor Amersfoort betekent dit ongeveer € 1,5 miljoen lagere inkomsten over 2018.

Herverdeling van het gemeentefonds

Met ingang van 2021 komt er een herverdeling van het gemeentefonds. Die herverdeling gaat onherroepelijk gepaard met herverdeeleffecten tussen gemeenten. Het is nu nog niet te zeggen of wij als Amersfoort tot de voor- of nadeelgemeenten behoren. Feit is wel dat dit een grote onzekerheid is voor de jaren 2021 en verder.

Omvang loon- en prijsontwikkeling is nog onzekere factor

Het CPB raamt een beduidend lagere groei van de lonen dan men zou mogen verwachten op basis van de afgesloten cao's bij de overheid. De departementale begrotingen worden echter wel op basis van die CPB ramingen aangepast. Dat betekent dat zij minder te besteden hebben en dat gemeenten dientengevolge een lagere uitkering uit het gemeentefonds kunnen verwachten de komende jaren.

BTW- compensatiefonds

Het BTW- compensatiefonds (BCF) is sinds 2015 ook gekoppeld aan het gemeentefonds maar ook gemaximeerd. De omvang van het BCF groeit en krimpt met de gemeentefondsaccresen. Wordt er minder gedeclareerd, is er 'ruimte' in het BCF en wordt dat toegevoegd aan het gemeentefonds. Nemen de BTW- declaraties toe, dan daalt ook de ruimte onder het plafond van het BCF en in het ergste geval wordt er geld uit het gemeentefonds gehaald en overgeheveld naar het BCF. In de gemeentefondscirculaires raamt het ministerie van Financiën de BTW- declaraties van gemeenten echter constant, zonder rekening te houden met een groei. Op het moment dat dan wel het accres positief is, mag je verwachten dat gemeenten meer besteden, meer BTW betalen en meer BTW terugvragen bij het BCF waardoor de ruimte onder het plafond lager wordt dan op grond van de circulaires wordt verondersteld. Dit betekent een risico voor de gemeenten.

4. Keuzes

Met deze kadernota geven wij een impuls aan de realisatie van onze gezamenlijke opgaven. Wij geven prioriteit aan ontwikkelingen die om extra aandacht vragen. Het functioneren van de woningmarkt, de betaalbaarheid van de zorg en de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid vragen om aanvullende maatregelen.

Beperkte ruimte

Tegelijkertijd worden wij ook geconfronteerd met beperkte (structurele) financiële ruimte. De structureel beschikbare middelen gaan op aan de autonome ontwikkelingen, de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen en de gestegen lonen en prijzen. Met als gevolg een structureel tekort vanaf 2022. Dat betekent dat er de komende jaren zonder keuzes te maken geen structurele middelen zijn voor de nog niet financieel vertaalde opgaven. Incidenteel is er wel financiële ruimte voor de incidentele prioriteiten. Daarnaast worden wij geconfronteerd met een blijvend negatief financieel perspectief na 2023. Wij staan voor een toekomstbestendig Amersfoort. Wij zien de inkomsten teruglopen en de uitgaven toenemen. Daarnaast willen we blijven investeren in de stad. De financiële situatie op de lange termijn vraagt dan ook om verscherpte aandacht en oplossingen. De komende maanden zullen wij in overleg met de gemeenteraad met voorstellen komen om het financiële perspectief te verbeteren.

In 2020 incidenteel geld uitgeven en voor langere termijn zoeken naar extra ruimte

Vanwege de budgettaire beperkingen op de langere termijn kiezen wij ervoor om voor de komende jaren met name incidenteel geld uit te trekken voor onze gezamenlijke opgaven. Een deel van die opgaven willen wij op termijn structureel maken. Daarvoor gaan wij door middel van een ombuigingsoperatie waarbij we bezuinigen op oude taken maar ook kijken naar extra inkomsten, op zoek naar extra structurele ruimte in de begroting. De incidentele ruimte die er is willen wij als volgt inzetten.

<i>Duurzame en groeiende stad</i>	
Deltaplan wonen	€ 1,5
Ontwikkeling langs <u>Fem</u> en Spoor (waaronder o.a. de Nieuwe Poort en verplaatsing <u>Roya</u>)	€ 3,5
Ontwikkeling Stadshart	€ 1
Energietransitie	€ 2,5
Klimaatadaptatie	€ 0,4
Luchtkwaliteit	€ 0,1
<i>Inclusieve en veilige stad</i>	
Sociaal Domein	€ 4
Woonoverlast	€ 0,13
Radicalisering	€ 0,07
Minimabeleid	€ 0,5
Boa's	€ 0,5
<i>Lerende en werkende stad</i>	
Circulaire economie	€ 1
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	€ 1,5
Totaal prioriteiten	€ 16,7
Beschikbaar	€ 18,9
Autonome ontwikkelingen	€ 1,3
Eerste aanzet dekking jaarschijf 2021	€ 0,4
Saldo (nog beschikbaar)	€ 0,5

In totaal besteden wij dan in 2020 een bedrag van € 18,4 miljoen. Waarvan een bedrag van € 16,7 miljoen wordt ingezet voor de prioriteiten zoals weergegeven in de tabel hierboven en € 1,3 miljoen nodig is voor de incidentele autonome ontwikkelingen. En er een bedrag van € 0,4 miljoen wordt gebruikt als eerste aanzet voor de incidentele dekking van de jaarschijf 2021.

Er resteert dan nog een incidenteel beschikbaar bedrag van € 0,5 miljoen. Hiermee is de incidentele ruimte niet volledig ingevuld. De voorstellen worden in de volgende hoofdstukken nader toegelicht en onderbouwd.

Structureel perspectief

Met deze kadernota doen wij nu hoofdzakelijk voorstellen voor besteding van incidentele middelen in 2020. De opgaven vragen echter om een structurele aanpak. Daarvoor ontbreken momenteel echter de financiële middelen. Wij hebben dan ook nadrukkelijk de ambitie om voor deze opgaven structureel geld vrij te maken, door middel van ombuigingen en/of inkomsten te verhogen. Wat betreft de opgaven waarvoor wij geld vrij willen maken, denken wij op basis van deze kadernota onder andere aan:

- a. De inspanning op het gebied van de woningbouw: Daarvoor is volgens het Deltaplan ongeveer structureel € 1,7 miljoen nodig. Daarnaast zijn aanvullende stortingen in de reserve sociale woningbouw nodig;
- b. Energietransitie: wij verwachten een extra inzet tussen de € 1,5 en € 2,5 miljoen structureel nodig te hebben;
- c. Een aantal posten, zoals de BOA's, minimabeleid, radicalisering, VVE en woonoverlast die samen optellen tot € 2 miljoen.

Deze lijst is niet volledig. Nu zijn alleen de belangrijkste prioriteiten genoemd. Als wij deze prioriteiten zouden uitvoeren dan komt het **structurele financiële plaatje** er als volgt uit te zien. Daarin is het maximale bedrag voor de energietransitie meegenomen. Overigens is deze lijst niet volledig. Er zijn nog vele andere prioriteiten denkbaar.

(in € mln.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare ruimte structureel	8,07	8,07	8,07	6,57	5,07	3,57
Af: Loon/prijsontwikkeling	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Autonome ontwikkelingen	0,9	0,9	2,0	2,0	2,0	2,0
Vervangingsinvesteringen	0,0	0,1	-0,3	1,7	3,2	4,7
Totaal	0,2	0,1	-0,6	-4,1	-7,1	-10,1
Af: Woningbouw		1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Energietransitie		2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
VVE, minima, boa's etc.		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Saldo	0,2	-1,6	-6,8	-10,3	-13,3	-16,3

Financieel beeld ná 2023

De laatste tabel laat nog eens goed zien dat wij met ingang van 2021 dringend op zoek moeten naar extra structurele middelen. Om goed zicht te krijgen op de uitdagingen waar wij voor staan hebben wij ook alvast gekeken naar het perspectief na 2023. Daaruit blijkt dat ons perspectief jaarlijks aanzienlijk verslechtert. Ons perspectief verslechtert door:

- Oplopende (cumulatieve) kosten voor vervangingsinvesteringen van € 1,5 miljoen per jaar;
- De opschalingskorting: Een door het Rijk opgelegde korting op de algemene uitkering (om gemeenten meer samen te laten werken met elkaar). Deze korting loopt ook met € 1,5 miljoen per jaar op.

Uit bovenstaand staatje blijkt dat bij ongewijzigd beleid en bij dezelfde ambities de financiële ruimte vanaf 2021 negatief is en dat het structureel tekort zelfs oploopt naar ruim € 16 miljoen in 2025.

Ook daarna blijven de kapitaallasten verder oplopen met € 1,5 miljoen per jaar tot en met 2028. Na 2028 vervalt de bijdrage ten behoeve van de onderwijshuisvesting en bedraagt de oploop € 1 miljoen per jaar. Die oploop van de kapitaallasten geldt in ieder geval tot en met 2034.

Aangezien er in de meicirculaire van het Rijk nog een aantal grote onzekerheden zit die we op dit moment niet weten, is ons voorstel om eerst de meicirculaire (doorrekening in juni beschikbaar) af te wachten. Pas dan weten we hoe het financiële beeld er de komende jaren exact uit ziet. Dat kan gunstiger zijn dan hierboven geschetst, maar het kan ook nog ongunstiger zijn.

Na de meicirculaire willen wij met een voorstel komen hoe we de komende jaren een sluitende begroting houden. Daarbij is een aantal scenario's denkbaar.

1. Wij dekken alleen de nu reeds bekende structurele tekorten af en stellen onze structurele opgaven neerwaarts bij. Dit zou betekenen dat er structureel geen budget voor de prioriteiten woningbouwopgave, energietransitie en dergelijke is. En er in feite pas vanaf 2022 bezuinigd hoeft te worden, mits de meicirculaire budgettair neutraal uitpakt (welke kans overigens klein is).
2. Wij houden vast aan onze gezamenlijke opgaven en willen die structureel en financieel vertalen. Daarbij geldt dat hoe groter onze opgaven zijn, hoe groter het financiële probleem wordt. Onze huidige opgaven zijn beduidend groter dan de beschikbare financiële middelen.

Ombuigingen zijn nodig

Hoe dan ook zullen wij op zoek moeten naar extra structurele financiële ruimte. Niets doen is geen optie. Concreet betekent dit dat een ombuigingsoperatie / inkomstenverhogingen nu al opgestart moet worden. Daarbij kan het zinvol zijn om goed te kijken naar onze oude taken. Moeten die nog uitgevoerd blijven worden, of kunnen we daar ook mee stoppen, om op die manier geld vrij te spelen voor onze nieuwe prioriteiten? Een andere optie is het verhogen van de inkomsten (OZB, parkeerbelasting, herinvoering van de toeristenbelasting etc.). Zo zijn er meerdere mogelijkheden die we graag met de raad bespreken, alvorens samen de exacte richting te bepalen.

Vervolg

Wij stellen voor om op basis van het gesprek bij de kadernota en de uitkomsten van de meicirculaire met de raad in gesprek te gaan over een plan van aanpak. Elementen die daarbij in ieder geval terug kunnen komen zijn:

- Nagaan van noodzaak en wenselijkheid van bestaande structurele uitgaven in onze begroting. Bepalen van de hoogte van de ombuigingen van de uitgaven en welke uitgaven hiervoor specifiek in aanmerking komen.
- Toetsen van de financiële uitgangspunten en bepalen of wij inkomsten kunnen vergroten.
- Met elkaar in gesprek over het bijstellen en aanpassen van prioriteiten.

5. Duurzame en groeiende stad

In de inleiding benoemden we al; de verduurzaming van Amersfoort in combinatie met de groei van de stad zien wij als de voornaamste opgaven voor de toekomst. Deze opgaven vragen om een samenhangende visie en aanpak: immers, de groei van de stad biedt uitdagingen maar juist ook kansen voor de verduurzaming. De kunst wordt om bij nieuwbouw, inbreiding en renovatie niet een toekomstige verduurzamingsopgave te creëren. In de kadernota stellen wij dan ook geld beschikbaar voor beide opgaven.

Grote vraag naar betaalbare en passende woonruimte

Amersfoort is voor veel mensen een aantrekkelijke woonomgeving en de komende jaren blijft de stad groeien: met de huidige prognoses groeien we naar ruim 182.700 inwoners in 2040. Deze groei van de stad biedt kansen: zo kunnen wij onze economische positie verder uitbouwen en ons vestigingsklimaat voor bedrijven versterken. Maar de groei brengt ook uitdagingen met zich mee, onder andere op het terrein van bereikbaarheid, duurzaamheid en natuurlijk wonen. De Amersfoorts woningmarkt is oververhit, net als in de rest van de Randstad en sommige andere delen van Nederland. Er is een groot tekort aan (sociale) huurwoningen en ook in de vrije sector is de woningmarkt vastgelopen door een dalend aantal woningen dat te koop of te huur staat, met hoge woningprijzen als gevolg. Het tekort aan woningen heeft ook gevolgen voor het sociaal domein en de betaalbaarheid van de zorg. Er is een tekort aan geschikte woningen om de gewenste uitstroom vanuit zorginstellingen (maatschappelijke opvang etc.) goed te kunnen faciliteren.

Opgave vraagt om extra middelen

Om de woonopgave aan te pakken moeten we de komende jaren flink bouwen. We bouwen op diverse plekken zoals in Vathorst en de Hoef. In deze Kadernota wordt extra geld beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van het gebied Langs Eem & Spoor. Op verzoek van de gemeenteraad is een Deltaplan Wonen opgesteld, waarin we met een ambitieus maatregelenpakket de bouwopgave willen aanpakken. We willen bouwen voor alle doelgroepen, zodat we een aantrekkelijke, leefbare en inclusieve stad blijven. Tot 2030 zullen we met ongeveer 1000 woningen per jaar groeien, waarbij bij nieuwbouwprojecten geldt dat ten minste 35% bestaat uit sociale huurwoningen. Onze ambitie is dat nieuwbouw energieneutraal wordt gerealiseerd. Wij willen niet met nieuwbouw een grotere energievraag creëren die we na realisatie vervolgens moeten verduurzamen. Ook hebben wij aandacht voor meer huur- en koopwoningen in het middensegment. De uitvoering van het Deltaplan vergt een forse extra inzet vanuit de gemeentelijke organisatie. Hiervoor stellen wij incidenteel extra geld beschikbaar. Hiermee kunnen wij in 2020 een eerste stap zetten die nodig is om de vraag naar woonruimte te kunnen opvangen.

Gericht op faciliteren realisatie woningbouw, financiering extra maatregelen en experimenten

De extra inzet van middelen is nodig om vanuit de gemeente de woningbouwplannen goed te kunnen begeleiden. En om het Programma Wonen en Zorg uit te kunnen voeren, dat ook een bijdrage moet leveren aan het betaalbaar houden van zorg en ondersteuning. Om met partijen in de stad te kunnen samenwerken, pilots en experimenten te kunnen uitvoeren en specifieke thema's te kunnen onderzoeken (zoals vergrijzing en mogelijkheden om doorstroming te stimuleren). Ook is het van belang om goed te kunnen monitoren en beleid actueel te houden. De gereserveerde middelen voor het deltaplan voorzien overigens niet in benodigde uitbreiding van de Reserve Sociale Woningbouw vanaf 2021 (daarover maken we per jaar een afweging) en benodigde incidentele investeringen bij gebiedsontwikkelingen of woningbouwprojecten. Wel stellen wij extra geld beschikbaar voor de ontwikkeling van het gebied Langs Eem & Spoor. Hiervoor is de verplaatsing van de ROVA essentieel en zal tevens de Nieuwe Poort aanpassingen behoeven.

Duurzaamheidsopgave

Tegelijkertijd met de groei van de stad wordt er hard gewerkt aan de verduurzaming van Amersfoort. Zo dragen we bij aan het tegengaan van de wereldwijde klimaatverandering. In deze collegeperiode willen wij belangrijke stappen zetten om de opgave om CO₂-neutraal te worden om te zetten in een realistische aanpak.

Wij zijn op verschillende terreinen aan de slag met de verduurzaming van de stad. En dat doen we niet alleen, maar samen met bewoners, organisaties, bedrijven, woningbouwcorporaties, energie- en netwerkbedrijven en buurgemeenten. Allen ondernemen al de nodige initiatieven in bijvoorbeeld het isoleren van woningen en het verduurzamen van de warmtevoorziening. Ook werken wij aan het verder vormgeven van de circulaire economie waarbij de toekomstige Retourboulevard een plek moet krijgen.

Rol gemeente

De gemeente faciliteert, coördineert, en stimuleert daarbij met o.a. het opzetten van een energieloket, het organiseren van pilots, het ondersteunen van initiatieven en het ruimte bieden aan de plaatsing van zonnepanelen en windmolens. Daarnaast nemen wij ook regie. Dat doen wij door extra geld beschikbaar te stellen voor de energietransitie, waarbij wij werken aan een duurzame energievoorziening door op zoek te gaan naar schone, betrouwbare en betaalbare alternatieven voor gas. In deze kadernota zijn extra incidentele middelen beschikbaar gesteld. Met buurgemeenten werken samen aan een Regionale Energie Strategie (RES) waarin duidelijk moet worden waar en hoe we duurzame energie opwekken. In Amersfoort vormt de Warmtevisie het startpunt voor het aardgasvrij maken van de stad. Vanuit deze visie ontwikkelen wij samen met bewoners wijkwarmteplannen: een maatwerkplan per wijk met een uitwerking voor de toekomstige warmtevoorziening. De eerste wijk waar we dit doen is Schothorst-Zuid. Eén van deze uitwerkingen zal de realisatie van warmtenetten zijn. Deze warmtenetten kunnen zichzelf op termijn terugverdienen, maar bij de aanleg ervan zien wij een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd. Met een wijkgerichte aanpak en ondersteuning en advies voor de bewoners geven wij daar invulling aan. Om op koers te blijven voor deze transitie zijn wij in hoge mate afhankelijk van de keuzes en investeringen van de Rijksoverheid. Cruciaal zal zijn of het klimaatakkoord de juiste instrumenten, regelgeving en middelen gaat bevatten waardoor wij dit samen met onze inwoners kunnen realiseren.

Naast het inzetten op de energietransitie, vraagt het veranderende klimaat nu al om maatregelen waarmee we in onze ruimtelijke inrichting kunnen inspelen op de verandering van het klimaat. Wij kiezen er daarom voor om in deze kadernota incidenteel extra geld beschikbaar te stellen in het programma Klimaatbestendige en Groene Stad, waarmee we de klimaat adaptieve waarde van de stad versterken.

Overzicht inzet incidentele middelen 2020, in miljoenen

Deltaplan wonen	€ 1,5
Ontwikkeling langs Eem en Spoor	€ 3,5
Ontwikkeling Stadshart	€ 1
Energietransitie	€ 2,5
Klimaatadaptatie	€ 0,4
Luchtkwaliteit	€ 0,1
Circulaire economie	€ 1
Totaal	€ 10

Om de groei van de stad waar het gaat om gebiedsontwikkeling en woningbouw te faciliteren maken wij incidenteel een bedrag van in totaal €6 miljoen vrij. Dit bedrag willen wij met name inzetten om onze opgave om meer (betaalbare) woningen voor alle doelgroepen te realiseren. Wij hebben de uitdaging om toe te werken naar een CO₂-neutrale stad in 2030. Naar een stad waar we geen aardgas meer gebruiken, we energie op eigen bodem opwekken, de impact van mobiliteit op luchtkwaliteit minimaal is en afval grondstof is voor nieuwe producten. Daarnaast moeten wij rekening houden met veranderingen in het klimaat. Wij stellen incidenteel € 4 miljoen beschikbaar ten behoeve van de realisatie van deze opgaves.

Autonome ontwikkelingen

Dekking plankosten initiële plannen Ruimtelijke projecten

De woonopgave van Amersfoort van 13.000 woningen moet via (gemeentelijke) projecten ingevuld worden. Voor deze projecten, zoals o.a. het onderzoek naar de haalbaarheid van Vathorst Bovenduijst, het zetten van stappen om de Kop van Isselt te ontwikkelen naar een gebied waar ruimte is voor wonen, werken en ontspanning, worden plankosten gemaakt door de gemeente. Deze dekking van deze plankosten is incidenteel vastgelegd in de begroting t/m 2021. Gegeven de grote opgave en het langjarige karakter van deze opgave zijn ook structureel na 2021 middelen nodig.

Wettelijke verplichtingen verduurzaming gemeentelijk vastgoed

De gemeente heeft de wettelijke verplichting vanuit de Wet Milieubeheer om aandacht te besteden aan verduurzaming van de gebouwen in haar eigendom die meer energie verbruiken dan 50.000 kwh elektra of 25.000 m3 gas. Indien wij niet voldoen aan deze verplichting kan de RUD een dwangsom opleggen. Daarnaast geven we - bij niet-verduurzaming - niet het goede voorbeeld aan de rest van de stad, aangezien andere vastgoedeigenaren ook moeten voldoen. Wij schatten op dit moment in dat van de investering van € 500.000 maximaal € 100.000 is terug te verdienen over een periode van 5 jaar (2021-2025).

Onderhoudsbudget brandweerkazernes

De verantwoordelijkheid voor het beheren en onderhouden van de Brandweerkazernes is overgedragen aan de gemeente. Om de brandweerkazernes planmatig en professioneel te kunnen onderhouden is er aanvullend budget nodig, zodat calamiteiten en onvoorziene investeringen in de toekomst worden voorkomen.

6. Inclusieve en veilige stad

In de afgelopen jaren zijn overheidstaken in het sociale domein gedecentraliseerd en zijn de sociale basisinfrastructuur, de wijkteams en de specialistische zorg en ondersteuning vorm gegeven. Wij willen de kwaliteit van zorg en ondersteuning in stand houden en zetten vooral in op preventie en het vroegtijdig signaleren van problemen, ook om zoveel mogelijk de inzet van (specialistische) zorg en ondersteuning te voorkomen. Dit heeft ook een relatie met het voorkomen van armoede en het bieden van voldoende woningen voor mensen met een intensieve ondersteuningsbehoefte. Wij werken samen met inwoners en maatschappelijke partners om onze ambitie voor een inclusieve stad waar te maken. Daarbij gaat het niet alleen om de inrichting van zorg en ondersteuning, maar ook om nieuwe werkwijzen, veranderingen in voorzieningen en diensten en een omslag in denken en doen, en zo beter aan te sluiten bij wat inwoners zelf kunnen.

Deze zogenoemde transformatie van zorg en ondersteuning gaat uit van het principe van *passende zorg*: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig. Daarbij past een scherpe afweging welke vorm van ondersteuning nodig is. Doel is dat deze bijdraagt aan (het herstel van) een zo gewoon mogelijk leven. Zorg en ondersteuning wordt dan ook zoveel mogelijk in de omgeving van mensen aangeboden. Voordat specialistische hulp wordt aangeboden, wordt altijd bezien of er andere (eenvoudigere) manieren zijn om aan een ondersteuningsvraag te voldoen.

Toenemende vraag, stijgende kosten

De vraag naar zorg in Amersfoort groeit en dat heeft steeds meer gevolgen voor de begroting. In 2018 bleek uit een analyse van de zorguitgaven Jeugd en Wmo dat als de groei niet beperkt wordt, de tekorten de komende jaren aanhouden. Op basis van de analyse is een pakket aan maatregelen opgesteld die de kosten beheersbaar moeten houden mét behoud van de toegang tot en kwaliteit van zorg en ondersteuning. De maatregelen zijn onderdeel van de in gang gezette transformatie van het sociaal domein en richten zich op inkoop, toegang en vernieuwing van zorg en ondersteuning.

Onderzoek KPMG naar betaalbaarheid zorg

In de periode november 2018 - maart 2019 heeft KPMG een onderzoek uitgevoerd naar toenemende kosten en de verwachte effecten van de voorgestelde maatregelen. Het gaat om een grote financiële uitdaging, groter dan verwacht: KPMG stelt dat indien wij uitgaan van 3,5% jaarlijkse volumegroei (groeipercentage gehanteerd door het CPB), er een structureel tekort ontstaat van € 0,5 miljoen in 2019 oplopend naar € 7,2 miljoen in 2022. Dit is het tekort na de vastgestelde onttrekking aan de reserve sociaal domein en zonder ombuigingen uit het Coalitieakkoord via transformatie en innovatie. Als wij de financiële prognoses afzetten tegen de beschikbare middelen vanuit het Rijk en geen rekening houden met de extra middelen die wij zelf hebben bestemd om de groei op te vangen, dan is het feitelijk tekort veel groter.

Druk op de maatregelen opvoeren

In het Coalitieakkoord gingen wij ervan uit dat de ombuigingen via transformatie en innovatie in de periode 2020-2022 tot € 2 miljoen kunnen opleveren en ombuigingen als resultaat van extern onderzoek € 5 miljoen. KPMG berekent dat de maatregelen in potentie meer kunnen opbrengen, mits wij maximaal inzetten op een verscherpte uitvoering van de maatregelen en de ondersteunende processen (planning & control; informatiemanagement) versterken. KPMG stelt dat ons zorgsysteem in de basis goed functioneert en dat de door ons geformuleerde maatregelen daarin herkenbaar en logisch zijn. Deze bieden goede mogelijkheden om de uitdaging te lijf te gaan.

Wij onderschrijven de conclusies en aanbevelingen van KPMG, die aansluiten bij ons doel om met behoud van het opgebouwde stelsel van zorg en ondersteuning verder te werken aan een inclusieve stad. Het KPMG-rapport bevestigt dat de inhoudelijke uitgangspunten van onze aanpak in het sociaal domein valide zijn. Het aanscherpen van deze uitgangspunten (ook wel leidende principes genoemd) is nodig om de gewenste financiële resultaten te boeken.

Het college streeft ernaar om passende hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden binnen de in de begroting opgenomen middelen, waarbij wij blijvend inzetten op transformatie en innovatie. Wij streven ernaar om aan het eind van deze collegeperiode de groeiende zorgvraag - waarvoor nu geen structurele middelen zijn - te hebben opgevangen en het resttekort dat wij nu voorzien tot nul hebben verwerkt. In de komende jaren kan sprake zijn van incidentele tegenvallers. Wij handhaven de reserve sociaal domein tot het einde van deze collegeperiode om deze te kunnen opvangen.

Nieuwe vormen van zorg en ondersteuning, passend bij vastgestelde principes

Wij willen mensen met een hulpvraag snel en integraal helpen. Daarbij kijken wij samen met de hulpvrager naar de best passende oplossing. Dit kan in de praktijk schuren omdat mensen dit anders ervaren. Omdat ze bijvoorbeeld gewend waren aan een specifieke vorm van zorg of ondersteuning. Of omdat er niet altijd een noodzaak zal zijn om individuele ondersteuning te bieden, maar er oplossingen in de sociale basisinfrastructuur kunnen worden geboden. Wat dit betekent vraagt om een continue dialoog tussen betrokken inwoners, aanbieders en professionals over een goede balans tussen kwalitatief én betaalbare zorg.

Risico's

Het kunnen blijven bieden van zorg en ondersteuning met behoud van toegang tot en kwaliteit van zorg en ondersteuning is een grote uitdaging. Wij zien in het bereiken van deze doelen een aantal risico's. Het onderzoek van KPMG en de business cases zijn in een korte tijd uitgewerkt en er zijn aannames gedaan over autonome groei en de consequenties van gewijzigd rijksbeleid. Er is geen rekening gehouden met eventuele compensatie van het Rijk van tekorten bij gemeenten. Ook gaan vanaf 2021 de verdeelmodellen voor het sociaal domein nog wijzigen. Deze wijziging kan leiden tot mee- of tegenvallers voor Amersfoort.

Tijdelijke investeringen

Om zowel de inhoudelijke als financiële doelen te bereiken is een intensivering en versnelling van de transformatie nodig. Voor het overgrote deel wordt dit gerealiseerd door binnen de bestaande ambtelijke capaciteit en bedrijfsvoering middelen van de gemeente andere prioriteiten te stellen. Dit is echter niet voldoende. Daarom stellen wij voor om in de periode 2020 - 2022 een bedrag van incidenteel 4 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de maatregelen. Om in 2019 al wel te kunnen starten met de aanpak van de maatregelen stellen wij voor om 1 miljoen euro vanuit de reserve sociaal domein hiervoor te benutten. Dit leggen wij via een afzonderlijk raadsvoorstel ter besluitvorming aan de raad voor. Wij gebruiken de middelen zoals opgenomen in deze kadernota voor de uitvoering van de maatregelen zelf en voor inzet van tijdelijk extra personeel voor de projectorganisatie. Omdat het merendeel van de werkzaamheden zal worden uitgevoerd binnen de bestaande capaciteit van de ambtelijke organisatie zullen andere werkzaamheden of projecten worden vertraagd of stilgezet. Tot slot wordt een deel van het bedrag gereserveerd om aanloopverliezen op te vangen (kosten gaan voor de baat uit) en onvoorziene omstandigheden te kunnen opvangen. De investeringen hebben een incidenteel karakter, daarmee bedoelen we dat deze investeringen op termijn worden "terugverdiend" door besparing in de zorguitgaven.

Wat gaan wij daarvoor doen

1. Wij geven prioriteit aan het uitvoeren van maatregelen die door KPMG als meest kansrijk zijn bestempeld. De overige en nieuwe maatregelen werken wij verder uit.
2. Wij zorgen voor goede organisatorische en financiële randvoorwaarden (o.a. sturing en verantwoording) om de uitvoering van de maatregelen te faciliteren.
3. Wij gaan in gesprek met de stad (inwoners en uitvoeringsorganisaties) over de uitvoering en impact van de maatregelen. Bij de gesprekken betrekken wij ook de herijking van het beleidskader sociaal domein.

Ad 1. Maatregelen

Wij stimuleren de verdere transformatie van het sociaal domein. Op basis van de conclusies van het KPMG-rapport kiezen wij ervoor de genoemde maatregelen in het rapport met verhoogde inzet en prioriteit uit te voeren, om daarmee de inhoudelijke doelen én besparingen van de transformatie sneller te kunnen realiseren. Wij starten daarbij met de maatregelen die door KPMG zijn uitgewerkt in een businesscase:

- ✓ Strakkere inkoopafspraken en sturing op inkoop via accountmanagement. Naar verwachting leidt dit tot lagere kosten van specialistische zorg.
- ✓ Blijven inzetten op een sterke positie van de wijkteams om zo maximaal grip te hebben op de instroom. Wij maken afspraken met andere partijen die doorverwijzen (jeugdartsen, huisartsen, specialisten, onderwijs) over het bieden van de juiste zorg op de juiste plek, rekening houdend met de financiële kaders.
- ✓ Door het toevoegen van praktijkondersteuners bij de huisarts willen wij de groei bij de jeugd-GGZ beïnvloeden. Ook passen wij de zogenaamde doorbraakmethode bij gezinnen met meervoudige, complexe problemen toe.

Andere kansrijke maatregelen, die door KPMG nog niet zijn verwerkt tot business cases, werken wij verder uit. Denk hierbij aan het versterken van preventie en het bieden van oplossingen in de sociale basisinfrastructuur. Dit willen wij in nauw overleg met de raad te doen. Wij stellen voor dat wij tenminste drie keer per jaar op basis van een rapportage de voortgang en bijsturing van de uitvoering met de raad bespreken. Deze rapportage zullen wij zo mogelijk integreren in de eerder gemaakte afspraak met de raad om twee maal per jaar samen te spreken over de monitor sociaal domein. Waar de raad besluiten moet nemen (over maatregelen, inzet van middelen etc.) krijgt hij van ons een afzonderlijk voorstel.

Ad. 2 Randvoorwaarden

De opgave is om de komende jaren te komen tot een sluitende begroting voor het Sociaal Domein in 2023, door het uitvoeren van genoemde maatregelen. Om de effecten van deze maatregelen te vergroten wordt een programma-organisatie ingericht en versterken wij ondersteunende processen (planning & control; informatiemanagement).

Om de groeiende zorgvraag te kunnen opvangen zijn voldoende middelen vanuit het Rijk een belangrijke randvoorwaarde. Samen met andere gemeenten (VNG, G40) hebben wij op verschillende momenten aandacht gevraagd bij het Rijk om te zorgen voor adequate financiële randvoorwaarden voor de gemeenten om de (wettelijke) zorgtaken goed uit te kunnen voeren. Het kabinet kijkt op basis van die oproep in het voorjaar van 2019 of en op welke wijze er extra middelen beschikbaar kunnen komen voor jeugdhulp. Wij verwachten dat in de meicirculaire 2019 de besluitvorming hierover wordt vertaald. Samen met andere gemeenten blijven wij benadrukken dat het Rijk gemeenten voldoende middelen beschikbaar moet stellen om deze belangrijke taak in het sociaal domein te kunnen uitvoeren.

Ad. 3 In gesprek

Belangrijk in het proces van uitvoering is het betrekken van relevante partijen en het gesprek over de betekenis ervan met de raad en de inwoners van de stad. Wat betekent passende zorg en ondersteuning en wat is er nodig om dit principe zo goed mogelijk na te leven? Het kan immers tot gevolg hebben dat niet iedereen de hulp en ondersteuning krijgt die hij of zij wenst of waarop hij of zij meent recht te hebben. Tegelijkertijd willen wij met alle partijen in gesprek over het nieuwe beleidskader voor het Sociaal Domein: hoe gaan wij verder, welke nieuwe accenten willen wij leggen, wat gaat goed en wat kan beter, met het oog op kwalitatief goede en betaalbare zorg en ondersteuning?

Minimabeleid

De kosten voor het minimabeleid nemen toe als gevolg van de stijging van de kosten bewindvoering, het maatwerkvangnet en de bijzondere bijstandskosten (met name instroom asielzoekers die in de afgelopen jaren een status hebben gekregen).

Radicalisering

De raad heeft voor de periode 2017 t/m 2019 0,5 fte beschikbaar gesteld om een coördinator aan te stellen die zich richt op de preventieve aanpak van polarisatie en radicalisering. Deze functie stopt eind 2019. Dit is onwenselijk omdat het blijvend nodig is om samen met onze maatschappelijke partners in te zetten op het voorkomen van polarisatie en radicalisering in de volle breedte. Uitvoering van deze taak binnen de bestaande begroting is niet mogelijk.

Woonoverlast

Herhaalde, ernstige (woon)overlast is meer dan verdubbeld (138%) in de afgelopen 2 jaar. Ook is de complexiteit en duur toegenomen. Dit o.a. als gevolg van 'extra-muralisering' van de GGZ. De gemeente heeft hier een regie-taak voor de multidisciplinaire aanpak met politie, GGZ, woningcorporatie, zorgpartijen etc. Wij willen extra middelen beschikbaar stellen om de aanpak - zoals eerder ook toegelicht in de raadsinformatiebrief over de aanpak van woonoverlast - op peil te houden.

Boa's

Boa's dragen bij aan de (sociale) veiligheid in de fysieke leefomgeving. Jaarlijks vindt prioritering plaats van 10 thema's waarop met prioriteit moet worden gehandhaafd. Toezicht op sociale veiligheid (jeugd, drank & horeca, inzet jeugdboa's, aanpak ondermijning) staat in de top 10. De incidentele middelen gaan wij hier met name op inzetten

Overzicht inzet incidentele middelen 2020, in miljoenen

Sociaal Domein	€ 4
Radicalisering	€ 0,07
Minimabeleid	€ 0,5
Boa's	€ 0,5
Woonoverlast	€ 0,13
Totaal	€ 5,2

Amersfoort is een inclusieve samenleving. Wij stellen hiervoor een incidenteel bedrag van € 5,2 miljoen beschikbaar. Met behoud van kwaliteit en toegang van zorg en ondersteuning staan wij voor de uitdaging om de groeiende vraag naar zorg op een goede manier op te vangen. Het is belangrijk dat de stad toegankelijk is voor iedereen. Wij werken aan het toegankelijk maken van gebouwen, evenementen en sportparken voor mensen met een beperking. Wij stellen hiervoor nu geen extra middelen beschikbaar maar geven de opdracht om hiervoor zoveel mogelijk binnen de bestaande programma's ruimte voor te vinden.

Autonome ontwikkelingen

Er zijn 2 structurele voordelen binnen werk en inkomen (2.1.6):

1. Onderzoek marktconformiteit van Eemfors (RWA); onderzoek hiernaar heeft aangetoond dat Eemfors € 230.000 duurder is dan marktpartijen zouden zijn bij openbare aanbesteding van het onderhoud openbare ruimte als gevolg van o.a. van de markt afwijkende Cao's. Eerder werd rekening gehouden met € 540.000. Het bedrag is kleiner geworden door een combinatie van wijziging in het areaal, beter passend werk en efficiëntieverbetering in de bedrijfsvoering. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel van € 310.000.
2. De ontwerp Meerjarenbegroting RWA 2020-2023 is recentelijk ter ambtelijk overleg aangeboden aan de deelnemende gemeenten. Hieruit blijken voordelige financiële effecten ten aanzien van de gemeentebegroting. De gemeentelijke bijdragen zijn in de MJB RWA 2020 lager dan eerder aangenomen. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel van € 314.000.

7. Lerende, werkende en dynamische stad

Hoewel het goed gaat met de stad en Amersfoortse bewoners, bedrijven en instellingen veelal floreren, zijn er grote opgaven te realiseren om Amersfoort ook in de toekomst die vitale woon- en werkstad te laten zijn. Wij werken aan een aantrekkelijk stedelijk klimaat als woon- en verblijfsomgeving voor alle inwoners (cultuuraanbod, erfgoedbeheer, evenementen, levendig stadshart en stationsgebieden, verblijfskwaliteit openbare ruimte). De voorzieningen op het gebied van sport en cultuur moeten een schaa sprong maken. De groei van de stad vraagt ook om groei van de voorzieningen (sport, cultuur en evenementen) waarvoor middelen beschikbaar zijn gesteld in het coalitieakkoord 'Samen aan de slag voor duurzame groei'. Er wordt per jaar 1 mln. meer uitgegeven aan zowel cultuur en sport; ook wordt extra geïnvesteerd in evenementen.

Een passend sportaanbod voor iedereen, een goede spreiding en meervoudig gebruik van de voorzieningen zijn opgaves. Voor cultuur betekent meegroeien dat het stelsel van basisinstellingen wordt versterkt en weerbaarder wordt gemaakt. Er ontstaan kansen met de komst van CCNL, een nieuw broedplaatsenbeleid en het gebruik van het Rietveldpaviljoen. Daarnaast blijft talentontwikkeling, cultuureducatie en een passend aanbod belangrijke begrippen. Ook bij onderwijs staat passendheid centraal. Doorgaande leerlijnen en goede aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en primair onderwijs zijn van belang. Evenals gevarieerd onderwijs aansluitend op de vraag vanuit werkgevers, passende onderwijshuisvesting, extra aandacht voor groepen zonder startkwalificatie, permanente educatie, om- en bijscholing en cross-overs tussen sectoren.

Met het opzetten van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) versterken wij de lokale en regionale economie gericht op groen, gezond en slim. Een ROM ondersteunt in het financieerbaar maken van grote projecten en nieuwe bedrijven of producten bijvoorbeeld energietransitie, circulaire economie en mobiliteit en zorgt daarmee voor een economische impuls in de regio.

Overzicht inzet incidentele middelen 2020, in miljoenen

Voor- en vroegschoolse educatie	€ 0,8
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	€ 1,5
Totaal	€ 2,3

Autonome ontwikkelingen

Voorschoolse educatie

Het is een wettelijke taak van de gemeente om te zorgen voor voldoende kwaliteit en aanbod, in aantal en spreiding van locaties, van voorschoolse educatie. Voor de gemeente is voorschoolse educatie een middel om vorm te geven aan het maatschappelijk doel: 'Meer jeugdigen ontwikkelen zich optimaal.' Daarnaast werkt voorschoolse educatie preventief voor laaggeletterdheid, extra ondersteuning in primair en voortgezet onderwijs, vroegtijdig school verlaten, starten op de arbeidsmarkt zonder startkwalificatie en andere zorgvragen. Met de extra middelen voor 2020 en 2021 kan in deze jaren de wettelijke verplichte uitbreiding van 10 naar 16 uur van de VVE worden gefinancierd. Er moet nog bepaald worden op welke wijze hier vanaf 2022 invulling aan wordt gegeven.

8. Bestuur en dienstverlening

Ons gemeentebestuur vindt het belangrijk dat de maatschappelijke vraagstukken, waar we met alle Amersfoorters voor gesteld staan, in een constructieve en open dialoog worden besproken met de hele samenleving. Daarom is het nodig om meer en eerder zichtbaar te maken welke keuzes worden gemaakt en waarom. Voor een goede uitwisseling met de stad over voorstellen die het college doet, zal het college daarom meer, tijdig en soms ook peilend communiceren. Het politieke debat en de uiteindelijke afweging vindt plaats in de gemeenteraad.

Participatie

Als gemeentebestuur worden wij geconfronteerd met veranderende verwachtingen vanuit de samenleving. Bewoners en andere belanghebbenden willen eerder en beter betrokken worden bij besluiten en maatregelen die hen raken. Het college speelt hierop in door andere vormen van participatie te proberen, die vooral ook als tijdig worden ervaren door belanghebbenden. Daarbij is starten voor de start een van de methoden die wij hanteren.

Een bijzondere vorm van participatie wordt thans gehanteerd bij het tot stand komen van de nieuwe regionale strategische agenda voor regio Amersfoort. Hierbij worden belanghebbenden in een zeer vroeg stadium gevraagd om, in dialoogsessies, oplossingen voor te stellen voor de regionale energietransitie, de regionale woningmarkt en een inclusieve arbeidsmarkt. De uitkomsten van deze dialoogreeks zullen, als deze zijn overgenomen door de gemeenteraden, in 2020 tot uitvoering worden gebracht.

Autonome ontwikkelingen

Extra VNG uitgaven i.v.m. Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (Amersfoort is naaedeelgemeente)
GGU wordt door VNG niet meer uitgenomen uit Gemeentefonds, maar separaat in rekening gebracht. De extra kosten van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering van de VNG blijkt hoger uit te vallen dan de extra uitkering uit het gemeentefonds.

Kadernota 2020 RUD

De RUD Utrecht voert voor Amersfoort de milieutaken uit. Dit is in een Gemeenschappelijke regeling vastgelegd. In de Kadernota 2020 van de RUD is de kostenstijging tussen 2020 en 2019 aangegeven. Hierin is sprake van een kostenstijging, veroorzaakt door een te krappe begroting voor de bedrijfsvoering (huisvesting en ICT), stijgende personeelskosten en inflatiecorrecties.

Melding en toezicht sloop asbest

Naar aanleiding van een besluit van de Kamer is de gemeente verplicht om met ingang van 1 januari 2020 het toezicht op sloop en afvoer van asbest bij de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) te beleggen. Het Rijk beschouwt sloop en afvoer van asbest als risicovol. Bedrijven en particulieren die asbest gaan verwijderen moeten hiervoor een sloopmelding doen.

Toezicht categorie 2 inrichtingen, zoals kleine garagebedrijven, horeca

Volgens landelijke richtlijnen zijn controlefrequenties milieutoezicht voor bedrijven bepaald. Amersfoort voldoet voor het milieutoezicht bij categorie 2 bedrijven (kleine garagewerkplaatsen, supermarkten, transportbedrijven, ambachtsbedrijfjes etc.) niet volledig aan deze richtlijn. Deze bedrijven worden alleen gecontroleerd op basis van klachten of handhavingsverzoeken. Het interbestuurlijk toezicht door de provincie op gemeenten neemt toe.

Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden

Wij geven uitvoering aan het Rechtspositiebesluit 2014 raads- en commissieleden en het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (Raadsbesluit 18/12/2018) door:

- ✓ Voor de vergoeding voor huidige en voormalige buitengewone fractieleden (met terugwerkende kracht over de periode 1 juli 2014 tot en met 31 december 2018), incidenteel maximaal € 80.264,22 beschikbaar te stellen, te dekken uit het overschot fractiebudgetten 2014-2018;

- ✓ Voor de vergoeding op basis van het aantal Ronde-avonden voor buitengewone fractieleden, ingaande per 1 januari 2019, incidenteel voor 2019 € 70.319,20 beschikbaar te stellen, te dekken uit het overschot raad en anders de saldi reserve

9. Financiën, belastingen en bedrijfsvoering

Financiën

In hoofdstuk 4 hebben we het financiële perspectief geschetst en in hoofdstuk 5 de keuzes voorgelegd. De verwachte ombuigingen die wij onvermijdelijk achten, nopen tot een gesprek met de raad over de gehanteerde financiële uitgangspunten. Onderwerpen daarbij zijn de uitgangspunten voor het bepalen van het meerjarig financieel perspectief, het lokale belastingbeleid in relatie tot lastendruk voor de bewoners en de benodigde weerstandsratio. Na bekend worden van de meicirculaire zal het meerjarenperspectief duidelijker zijn, waarna het college de verkenning kan starten voor de noodzakelijke ombuigingen.

Bedrijfsvoering en organisatie

De opgaven waar de gemeente voor staat vragen om een toegesneden organisatie die in staat is de groeiende en veranderende vraag aan de gemeente aan te kunnen. Het strategisch personeelsbeleid is erop gericht om, met behoud van kennis, de uitstroom van babyboomers goed op te vangen en talent aan te trekken dat voldoet aan de veranderende eisen die gesteld worden aan een ambtelijke organisatie. Om pieken en verzuim op te kunnen vangen blijven we werken met een flexibele schil. Wel blijven we streven naar een vermindering van het aantal externe medewerkers. Een groot deel van de beschikbare structurele ruimte (€ 7 mln.) in deze kadernota gaat op aan loon/prijsontwikkeling, waaronder de verwachte aanpassing van de lonen van medewerkers conform landelijke CAO afspraken.

Stadhuis

in 2019 wordt de variantenstudie voor het nieuwe stadhuis afgerond. In 2020 zal duidelijk zijn of het gemeentebestuur kiest voor renovatie van het huidige stadhuis of nieuwbouw. De locaties die onderzocht worden voor nieuwbouw: het Trapezium (nabij het Eemplein), de voormalige Rechtbanklocatie op het Stationsplein en op de Wagenwerkplaats-oost, direct naast het station. Wanneer de raad de keuze heeft gemaakt tussen renovatie of nieuwbouw op één van de drie locaties zal met de stad worden gesproken over de invulling van het begrip van “het huis van de stad” en de inrichting van de omgeving (het stadhuisgebied).

Privacy

Privacy en de bescherming van persoonsgegevens is een onderwerp van aanhoudende aandacht voor het college. In 2019 wordt gewerkt aan een herijking van het privacy beleid. Na bespreking met de gemeenteraad, zal het nieuwe privacy beleid vooral in 2020 worden geïmplementeerd.

Autonome ontwikkelingen

Areaal

In de begroting 2020 zullen wij de effecten van de groei van de stad in kaart brengen, zowel de lasten als de baten. Wanneer we als Amersfoort harder groeien dan andere gemeenten in Nederland zullen ook de baten vanuit de algemene uitkering van het Gemeentefonds toenemen.

Beheer en onderhoud bedrijfsapplicaties

Uitbreiding van gemeentelijk applicatie landschap en (wettelijk) vereiste aanschaf van nieuwe modules binnen bestaande gemeentelijke applicaties.

Huurderving GGZ

Bij de onderhandelingen bij de verlenging van het huurcontract met GGZ is een verlaagd huurbedrag afgesproken.

Bijlagen

Financieel overzicht

Totaal saldo Kadernota

X 1.000

Omschrijving	Investering	Budgetbeslag			
		2020	2021	2022	2023
<i>Autonoom, Vervangingsinvesteringen en budgettair neutrale opgaven</i>					
Structureel saldo	53.173	867	977	1.747	3.700
Incidenteel saldo	0	1.336	816	-20	-20
Vrijval Reserves		-9.500	-770	-770	-770
Subtotaal (excl. Incidentele opgaven)	53.173	-7.297	1.023	957	2.910
Incidentele opgaven		16.687			
Totaal saldo Kadernota 2020-2023	53.173	9.389	1.023	957	2.910

Specificatie structureel saldo (Autonoom, vervangingsinvesteringen én budgettair neutraal)

X 1.000

Omschrijving	Soort	Investering	Budgetbeslag			
			2020	2021	2022	2023
Meerdere programma's						
Meerkosten inkoop elektriciteit en energiebelasting vanaf 2020.	Autonoom		268	268	268	268
Inkoop groene elektriciteit (certificaten 'garantie van oorsprong')	Autonoom		82	82	82	82
Doorwerking kapitaallasten investeringen Begroting 2019	Investering '19 *	28.010	20	80	-184	2.089
<i>Subtotaal meerdere programma's</i>		<i>28.010</i>	<i>370</i>	<i>430</i>	<i>166</i>	<i>2.439</i>
1.1.5 Stedelijk beheer klimaat en groen						
Vervangingsinvesteringen openbare ruimte 2023	Investering	10.000				100
(Vervangings)investeringen lijkbezorging	Budget neutraal					
Budgettaire neutrale ontwikkelingen CBA: Diverse investeringen	Budget neutraal		23	44	41	61
Dekking: verhoging baten in exploitatie	Budget neutraal		-23	-44	-41	-61
<i>Subtotaal investeringen lijkbezorging</i>		<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

1.2.1 RO en Omgevingswet						
Dekking plankosten initiële plannen Ruimtelijke projecten	Autonom				1.200	1.200
1.2.3 Vastgoed						
Vervangingsinvesteringen en milieumaatregelen kunstgrasvelden	Vervanging & uitbreiding	1.141	-25	33	32	41
Onderhoudsbudget brandweerkazernes	Autonom		162	162	162	162
Dekking dotatie reserve onderhoud gebouwen brandweer (vervalt)	Autonom		-96	-96	-96	-96
<i>Subtotaal onderhoudsbudget brandweerkazernes</i>			66	66	66	66
2.1.2 Ambulante zorg						
Toezichthouder Rechtmatigheid	Budget neutraal		106	106	106	106
Dekking structurele verlaging zorglasten conform raadsvoorstel Fraudebeleidskader	Budget neutraal		-106	-106	-106	-106
<i>Subtotaal Toezichthouder WMO rechtmatigheid</i>			0	0	0	0
2.1.6 Werk en inkomen						
Dekking: voordeel marktconformiteit van Eemfors	Autonom		-310	-310	-310	-310
Dekking: voordelig effect MJB RWA	Autonom		-254	-258	-314	-314
<i>Subtotaal Minimabeleid</i>			-564	-568	-624	-624
Instandhouding actiefpremie	Budget neutraal		300	300	300	300
Dekking eigen exploitatie	Budget neutraal		-300	-300	-300	-300
<i>Subtotaal Instandhouding actiefpremie</i>			0	0	0	0
BUIG	Budget neutraal		-524	395	1.572	1.672
Dekking eigen exploitatie	Budget neutraal		524	-395	-1.572	-1.672
<i>Subtotaal BUIG</i>			0	0	0	0
2.2.3 Handhaving						
BOA's werkbudget voor specifieke opleidingen, verplichte certificeringen, werkkleding en dergelijke	Autonom		118	118	118	118
3.2.1 Onderwijs, jeugd en arbeidsmarkt						
Vervangingsinvesteringen doordecentralisatie onderwijshuisvesting	Vervanging					
Bouw permanente onderwijsvoorziening (Laak2)	Uitbreiding			11	71	177
Aankoop grond permanente onderwijsvoorziening (Laak2)	Uitbreiding	11.430		6	11	11
Dekking uit Wijkse Voorzieningen Vathorst	Uitbreiding			0	0	0
Overige dekkingsmiddelen	Uitbreiding			-16	-82	-188
<i>Subtotaal permanente onderwijsvoorziening (Laak2)</i>				0	0	0
4.1 Bestuur en dienstverlening						
Extra VNG- lasten i.v.m. Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (Amersfoort is nadeelgemeente)	Autonom		472	472	472	472
Dekking uit gemeentefonds	Autonom		-213	-213	-213	-213
<i>Subtotaal Extra lasten i.v.m. Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering</i>			259	259	259	259
4.1.3 Dienstverlening						
Kadernota 2020 RUD	Autonom		94	94	94	94
Melding en toezicht sloop asbest	Autonom		135	135	135	135

Toezicht categorie 2 inrichtingen, zoals kleine garagebedrijven, horeca	Autonoom		160	160	160	160
Griffie						
Rechtspositiebesluit raad-commissieleden (buitengewone fractieleden)	Autonoom		70	70	70	70
Vergoeding huidige en voormalige buitengewoon fractieleden Zie ook raadsbesluit d.d. 18 december 2018 Vergoeding buitengewone fractieleden'	Autonoom		P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
5.1 Financiën en belastingen						
Areaal	Autonoom		P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Dekking uit gemeentefonds	Autonoom		P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
6.1.1 Bedrijfsvoering						
Vervangingsinvesteringen inventaris 2023	Vervanging	150				2
Vervangingsinvesteringen ICT	Vervanging	2.442	0	-4	-113	-544
Beheer en onderhoud bedrijfsapplicaties	Autonoom		124	124	124	124
Huurderving GGZ	Autonoom		60	60	60	60
Beëindigen ICT-dienstverlening instellingen Eemhuis (Kade, Scholen in de Kunst en Bibliotheek)	Budget neutraal		-66	-66	-66	-66
Minder baten door beëindiging ICT-dienstverlening	Budget neutraal		66	66	66	66
<i>Subtotaal beëindiging ICT-dienstverlening</i>			0	0	0	0
Totaal structureel saldo (autonoom, vervangingsinvesteringen en budgettair neutraal)		53.173	867	977	1.747	3.700

Specificatie incidenteel saldo (Autonom, vervangingsinvesteringen én budgettair neutraal)

X 1.000

Omschrijving	Soort	Investering	Budgetbeslag			
			2020	2021	2022	2023
1.2.3 Vastgoed						
Wettelijke verplichtingen verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Autonom		500			
Terugverdieneffect van de wettelijke verplichtingen	Autonom			-20	-20	-20
<i>Subtotaal wettelijke verplichtingen verduurzaming gemeentelijk vastgoed</i>			500	-20	-20	-20
3.2.1 Onderwijs, jeugd en arbeidsmarkt						
Voorschoolse educatie (-/- te verkrijgen subsidies & rijksbijdragen)	Autonom		1.067	1.067	0	0
Dekking: schrappen taken	Autonom		-200	-200	0	0
Dekking: overige beschikbare dekkingsmiddelen	Autonom		-31	-31	0	0
<i>Subtotaal Voorschoolse educatie</i>			836	836	0	0
6.1.1 Bedrijfsvoering						
Verhuizingen/ verbouwing Stadhuis	Budget neutraal		150	150	150	
Dekking: Bedrijfsvoeringsreserve	Budget neutraal		-150	-150	-150	
<i>Subtotaal Verhuizingen/ verbouwing Stadhuis</i>			0	0	-150	
Totaal incidenteel saldo (autonom, vervangingsinvesteringen en budget neutraal)			1.336	816	-170	-20

Specificatie vrijval reserves

X 1.000

Omschrijving	Soort	Investering	Budgetbeslag			
			2020	2021	2022	2023
1.3.1 Wonen						
Sociaal programma Amersfoort Vernieuwt	Vrijval		-2.100			
1.4.1 Mobiliteit						
Openbaar vervoer (RIS)	Vrijval		-150			
3.3.1 Sport						
Reserve sport en bewegen	Vrijval		-600			
3.4.1 Cultuur						
Calamiteiten budgetsubsiëring	Vrijval		-1.070	-70	-70	-70
Verkoop gerestaureerde woningen	Vrijval		-80			
5.1.1 Financien en belastingen						

Reserve Stedelijke voorzieningen	Vrijval	-1.700	-700	-700	-700
Reserve Vervangingsinvesteringen	Vrijval	-2.900			
Wijkse voorzieningen Vathorst	Vrijval	-900			
Totaal saldo vrijval reserves		-9.500	-770	-770	-770

Specificatie incidentele opgaven

X 1.000

Omschrijving	Investering	Budgetbeslag			
		2020	2021	2022	2023
Meerdere programma's					
Ontwikkeling langs Eem en Spoor (o.a. De Nieuwe Poort en verplaatsing ROVA)		3.500			
1.1.2 Duurzaamheid					
Energietransitie		2.500			
1.1.3 Luchtkwaliteit					
Luchtkwaliteit		100			
1.1.5 Stedelijk beheer klimaat en groen					
Klimaatadaptatie & groen		400			
1.2.1 RO en Omgevingswet					
Stadshart		1.000			
1.3.1 Wonen					
Deltaplan woningbouwopgave		1.500			
2.1 Sociaal Domein					
Implementatie maatregelen KPMG		4.000			
2.1.6 Werk en inkomen					
Minimabeleid		500			
2.2.1 Sociale veiligheid					
Aanpak versterken inclusieve samenleving om polarisering en radicalisering te voorkomen		62			
PGA woonoverlast		124			
2.2.3 Handhaving					
BOA's		500			
3.1.1 Economie					
Circulaire economie		1.000			
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht		1.500			
Totaal incidentele opgaven		16.687	0	0	0

Indicatoren

Aanleiding

Afgesproken is om voor de nieuwe programmabegroting (2020) te komen met een nieuwe set van indicatoren. Op 12 maart 2019 zijn de uitgangspunten in de auditcommissie besproken. Daarbij is ook afgesproken om een eerste concept van de 'nieuwe' indicatoren tussentijds te toetsen bij de auditcommissie. Deze toets vond plaats op 14 mei 2019. Conform afspraak is in deze kadernota een concept- voorstel opgenomen voor een nieuwe set (kern)indicatoren. Op basis van de bespreking van de kadernota wordt de set vervolgens verder uitgewerkt in de programmabegroting 2020. Daarbij wordt op verzoek van de auditcommissie ook aandacht besteedt aan het verhaal achter de indicator. Wat zegt de indicator? Wat zegt het over de ontwikkelingen en wat zijn de gevolgen?

Uitgangspunten

Van 175 indicatoren in 2018 willen we naar 25 tot (maximaal) 50 in de Begroting 2020. Dit is inclusief de BBV-indicatoren. Het verminderen van de indicatoren is geen doel op zich. De inzet is om bij de keuze van indicatoren de maatschappelijke opgave en de ambities van raad en college meer centraal te stellen. Dat wil zeggen dat wij op basis van de ambities en de te bereiken (hoofd)doelen (als vertaling van het coalitieakkoord) tot een compactere set van kernindicatoren komen. Een set van indicatoren die samen een goed beeld geeft van de stand van zaken van de realisatie van hoofddoelen en ambities in deze bestuursperiode.

Hieronder wordt een voorstel gedaan voor hoe een nieuwe set indicatoren eruit kan zien. Wij zijn daarbij uitgegaan van de onderstaande uitgangspunten. De nieuwe indicatoren zijn:

1. SMART: goed meetbaar, betrouwbaar, actueel, realistisch etc.
2. gekoppeld aan de ambities van het coalitieakkoord.
3. overkoepelend. Dus liever niet te specifiek.
4. meten bij voorkeur maatschappelijk effect (outcome) i.p.v. prestatie van gemeente (output).
5. relatief (bijv. in % van de bevolking) om vergelijking mogelijk te maken.
6. geven bij voorkeur geen rangorde aan.
7. toekomstbestendig; niet te snel veranderen, zodat vergelijking in de tijd mogelijk is.
8. te gebruiken om Amersfoort te benchmarken met bijv. 100.000+ gemeenten

Een aantal kanttekeningen:

Alle landelijk verplichte BBV-indicatoren worden opgenomen in een bijlage. Voor zover we hiervan indicatoren 'omarmen', omdat ze goed aansluiten bij ons beleid, nemen we ze ook op in de set van kernindicatoren. Daarmee wordt het ook mogelijk om Amersfoort te vergelijken met andere gemeenten en met Nederland.

Binnen een beleidsveld zijn er natuurlijk veel meer indicatoren waarop men stuurt. Die kunnen nog steeds worden opgenomen in beleidsnota's, afzonderlijke monitors etc.. De programmabegroting beperkt zich tot de kernindicatoren.

Voorstel voor een nieuwe set indicatoren

Hieronder doen wij per hoofdstuk een eerste voorstel voor indicatoren. Omdat dit voorstel nog in ontwikkeling is, hebben wij op onderdelen aandachtspunten toegevoegd. Hier zijn de opmerkingen en suggesties zoals gedaan door de leden van de auditcommissie in verwerkt. Bij de uitwerking van de indicatoren in het najaar zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met deze aandachtspunten.

In zekere zin heeft het kiezen van een compacte set van indicatoren altijd iets arbitrairs en subjectiefs. Daarnaast zijn niet altijd de gegevens voorhanden om de indicator te kiezen die het best bij de uitgesproken ambitie past. Dit gezegd hebbende denken wij dat onderstaand eerste voorstel een goed beeld schetst van hoe de nieuwe set indicatoren eruit kan komen te zien.

Hoofdstuk 1: De duurzame en groeiende stad

Met de huidige selectie in dit hoofdstuk komt de nadruk te liggen op het meten van doelen en ambities met betrekking tot duurzaamheid. Het accent ligt daarbij vooral op CO₂-uitstoot.

Momenteel komen we uit op twaalf indicatoren, waarbij nummer 5 (gasverbruik woningen, utiliteit, landbouw en industrie) bovendien is uitgesplitst naar vier indicatoren.

Energietransitie

1	CO ₂ -emissies per inwoner /werknemer
2	Energiegebruik per inwoner / werknemer
3	% hernieuwbare elektriciteit (=verplichte BBV indicator)
4	Opgewekte energie per inwoner/werknemer
5	Gasgebruik Amersfoort totaal(m ³ en TJ) onderverdeeld in subcategorieën woningen, utiliteit, landbouw en industrie

Circulaire economie

6	% van het huishoudelijke afval dat apart wordt gescheiden voor hergebruik
---	---

Aandachtspunt

Bovenstaande indicator heeft de voorkeur boven de BBV-indicator 'kilogram restafval'. Het zegt vooral iets over de doelmatige inzameling van (huishoudelijk) afval en niet per se iets over hergebruik van materialen. Minder tot geen afval is het ultieme doel van een circulaire economie. Ook gaan wij na of wij bij deze indicator ook de ontwikkeling rondom afval van bedrijven kunnen betrekken.

Klimaatadaptatie & groen

7	Percentage onverhard oppervlak
---	--------------------------------

Aandachtspunt:

Het is op dit moment de beste indicator om het vermogen van de stad te meten om als 'spons' te functioneren. Wel realiseren we ons dat de uitkomst sterk beïnvloed kan worden door de bouwopgave van de stad en dat deze opgave conflicterend is met de doelstelling om de stad te vergroenen en ontstenen.

Wonen

8	Jaren wachttijd als woningzoekende voor sociale huurwoning
9	Omvang van de kernvoorraad sociale huurwoningen
10	Uitbreiding van de woningvoorraad (nieuwbouw en transformaties minus sloop)

Aandachtspunt

Het nog vast te stellen Deltaplan Wonen kan nog gevolgen hebben voor de woonindicatoren. Zo zouden belangrijke hoofddoelen uit dat plan nog vertaald moeten/kunnen worden in indicatoren. Voor de indicatoren 9 en 10 is een relatief cijfer wellicht interessanter. Ook werd gesuggereerd om aantal m² sociale huurwoning te meten i.p.v. aantal sociale huurwoningen.

Mobiliteit

11	CO ₂ -emissie van alle verkeer in Amersfoort
12	Rapportcijfer voor de verkeersveiligheid in de straat

Aandachtspunt

Er wordt gekeken in hoeverre een indicator over fietsgebruik kan worden toegevoegd. Bijvoorbeeld het aantal fietsers op hoofd fietsroutes.

Ook zou de modal split (OV- en fietsgebruik) een indicator zijn die goed aansluit bij duurzaamheid. Deze cijfers zijn echter nogal onbetrouwbaar op lokaal niveau en daarom niet opgenomen. Verder mist men nog een indicator op gebied van luchtkwaliteit die iets zegt over de hoeveelheid fijnstof en roet en de mate waarin dit voldoet aan de WHO-norm.

Hoofdstuk 2: Inclusieve en veilige stad

Veiligheid

13	Totaal van de geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners (BBV-indicator)
14	Totaal woninginbraken per 1.000 inwoners (BBV-indicator)

Aandachtspunt

Overwogen is ook om de subjectieve veiligheid hierin op te nemen. Echter het gevoel van veiligheid hangt met veel factoren samen en maar beperkt met de feitelijke veiligheid. In die zin geeft de sociale cohesie (zie programma sociaal domein) een betere indicatie voor de objectieve veiligheid. Vanuit de auditcommissie hecht men wel aan een maat voor subjectieve veiligheid.

Sociaal domein

15	% inwoners met een WMO maatwerkarrangement (BBV)
16	% jongeren met jeugdhulp (BBV)
17	% huishoudens dat gebruik maakt van wijkteam
18	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1000 inwoners van 18 jaar en ouder (BBV)
19	Gerealiseerde garantiebanen in het kader van het Sociaal Akkoord
20	% inwoners dat mantelzorg geeft
21	Schaalscore sociale cohesie (0 tot 10)
22	% zelfstandig wonende 75+-ers

Aandachtspunt

Deze selectie is een mix van cijfers over cliëntaantallen en indicatoren die iets zeggen over het effect dat we willen bereiken in de samenleving (effectindicatoren). Er ligt wel een accent op het meten van het beroep op voorzieningen. Maar gezien het financiële belang is (de ontwikkeling van) het aantal cliënten belangrijk. Overwogen is om 'de mate waarin men onvoldoende regie heeft op het eigen leven' op te nemen, maar dit wordt slechts een keer per vier jaar gemeten. Een indicator over wachttijden in de zorg zou wenselijk zijn, maar uit landelijk onderzoek blijkt dat dit (nog) niet op een betrouwbare manier te meten is.

Hoofdstuk 3: de lerende, werkende en dynamische stad

Economie

23	% ontwikkeling van de werkgelegenheid (banen van 1 uur of meer per week, vlg. PAR)
24	Balans werken-wonen: aantal banen (1 uur of meer) per 1000 inwoners van 15-64 jaar.
25	Positie sociaal- economische index
26	% werkloosheid

Aandachtspunten/opmerkingen

- Er is een alternatief voor indicator 24. Alternatief is de BBV-indicator 'functiemenging' die de verhouding tussen banen en woningen weergeeft. Balans werken-wonen heeft o.i. de voorkeur, omdat het de relatie werkenden t.o.v. de potentiële beroepsbevolking beter weergeeft.
- Indicator 25 geeft een rangorde weer voor de 50 grootste gemeenten van Nederland (bron: Atlas voor gemeenten). Het laat ons zien hoe vitaal Amersfoort is op aspecten als werkgelegenheid, opleidingsniveau, werkloosheid en bijstand, in vergelijking met andere grotere gemeenten. Hoewel we liever geen cijfers opnemen die een rangorde weergeven,

geeft het cijfer wel een indicatie van de algemene vitaliteit van de Amersfoortse economie.

- Indicator 26 kan ook betrokken worden bij het hoofdstuk Sociaal Domein, omdat veel van het beleid en de inzet van de gemeente ook in dit hoofdstuk terug komen.
- Nog gekeken wordt naar eventuele aanvullingen waar het gaat om aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.

Onderwijs en jeugd

27	% voortijdig schoolverlaters (BBV)
28	% relatief verzuim (BBV)

Aandachtspunten

Voorkeur relatief verzuim boven absoluut verzuim, omdat absoluut verzuim erg vertekend/beïnvloed wordt door verhuizingen. Bij relatief verzuim gaat het om leerplichtigen die wel staan ingeschreven, maar ongeoorloofd afwezig zijn. De wens van de auditcommissie om ook leerplichtige 'thuiszitters' te meten kan niet ingewilligd worden, omdat dit niet goed te meten is. Ook is gekeken naar een indicator over jeugdwerkloosheid of het aantal (overvulde) stageplekken, maar deze cijfers zijn op lokaal niveau echter onvoldoende betrouwbaar (jeugdwerkloosheid) of niet beschikbaar

Sport, kunst en cultuur

29	% niet-wekelijkse sporters onder bevolking van 19+ (BBV, bron: GGD))
30	% inwoners dat tevreden is met het kunst- en cultuur aanbod (inclusief evenementen)

Aandachtspunten/opmerkingen

- De voorkeur gaat uit naar toevoeging van een indicator die iets zegt over bewegen (aandeel mensen dat voldoet aan de beweegnorm), maar dit wordt sinds 2016 niet meer gemeten.
- Indicator 30 is een samengestelde indicator van de indicatoren '% inwoners dat tevreden is met het aanbod evenementen en toeristische activiteiten' en '% inwoners dat tevreden is met het kunst- en cultuuraanbod', zoals die in de vrijetijdsmonitor 2018 is opgenomen.

Hoofdstuk 4: Bestuur en dienstverlening

Dienstverlening

31	% bezoekers van de balie Burgerzaken en receptie dat positief is over dienstverlening (bron: zuil in stadhuis)
32	% bellers met het KCC dat positief is over dienstverlening
33	% telefonische bereikbaarheid 14033 Klant Contact Centrum (KCC)
34	% afnemers van digitale diensten dat positief is over het formulier
35	% bezoekers van www.amersfoort.nl dat positief is

Aandachtspunten

Met deze selectie wordt een goede mix bereikt van de verschillende vormen van dienstverlening. Vanuit de auditcommissie werd gevraagd of er geen overall tevredenheidsscore kon worden opgenomen (een net promotor score). Maar zo'n cijfer zegt weinig: juist het onderscheid naar kanaal is interessant, omdat je dan ziet waar je op kunt sturen.

Afgevraagd wordt of indicator 34 voldoende van toegevoegde waarde is.

Een indicator over de afhandeltermijn van vragen aan de gemeente is lastig. Vragen komen op diverse manieren binnen en de termijn van afhandeling is vaak lastig te meten of zegt op zichzelf niet veel. Verder ontbreken er op dit moment nog indicatoren ten aanzien van onderdeel bestuur.

Hoofdstuk 5: Financiën en Belastingen

Voorstel is om hiervoor geen indicatoren meer op te nemen. De reden hiervoor is dat we jaarlijks bij de begroting en jaarrekening onze financiële ijkpunten al presenteren, die in feite de indicatoren van programma financiën en belastingen zijn.

Hoofdstuk 6: Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

36	Bezetting in fte per 1000 inwoners
37	Apparaatskosten per inwoner
38	Kosten inhuur externen als % van de totale loonsom
39	Ziekteverzuim

Aandachtspunten:

Ten aanzien van 38 (inhuur externen) zou een onderscheid naar type - bijv. vervangen bij ziekte of t.b.v. specifieke expertise - wenselijk zijn. Maar dit onderscheid wordt niet centraal bijgehouden.